Ціна 35 центів

Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ XIII — ГРУДЕНЬ — 1962 — DECEMBER — Ч. 99

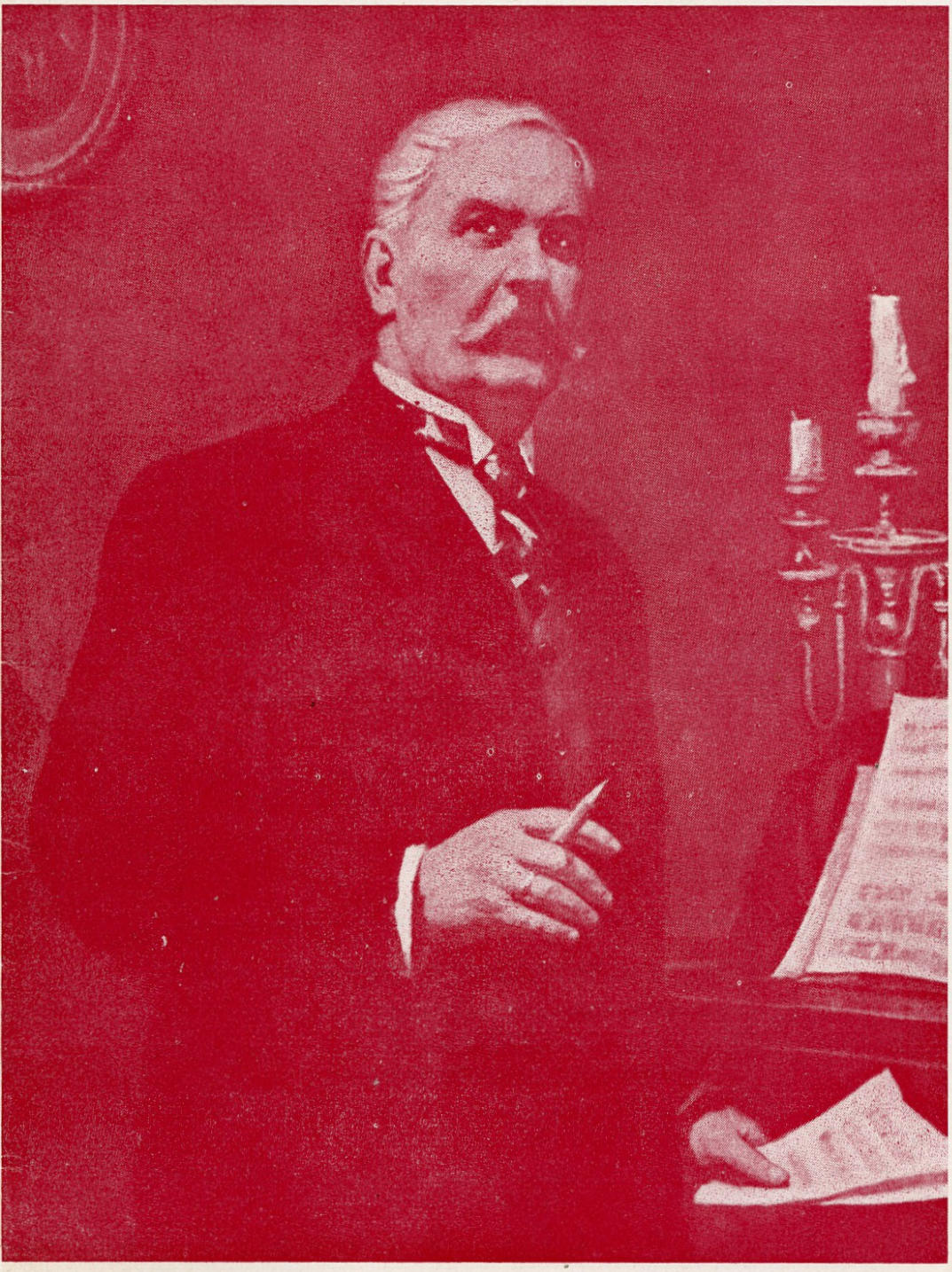

Веселих Свят і Щасливого Нового Року

О. Тарнавський

РІЗДВЯНИЙ СОНЕТ

Знов зоря на краю неба стане,
як записано пророками до книг...
Та чи справді щастя довгождане
переступить наш низький поріг?

Та чи справді у душі розстане
слово чисте, наче білий сніг,
і підуть думки, немов прочани,
радість зустрічаючи і сміх?

Ні, не видно зоряного неба
із-за вій, що — наче штаби ґрат,
і радіть не вільно і не треба
у серцях, де сум, мов сопух хат.

Ще не виповнилась наша епопея
сподіванням рідного Мойсея.

ТОРОНТО — НЬЮ-ЙОРК

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет Об'єднання Демократичної Української Молоді.

Голова ЦК — Є. ФЕДОРЕНКО

Редагує Колегія.

Адміністратор — В. ПАВЛЮК

Умови передплати в Канаді:

На півроку $2.00, на один рік $3.50, В США і інших країнах — $4.00 річно. Ціна окремого числа 35 центів.

MOLODA UKRAINA (Young Ukraine). A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Central Committee of the Ukrainian Democratic Youth Association.
President: E. FEDORENKO
Subscription in Canada for 6 months $2.00, one year $3.50.
Single issue 35 c.

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada.

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:
Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Аргентині:
"Rada",
Av. J. M. Campos 556,
San Andres, F. C. Mitre
(Bs. As.) Argentina.

В Англії:
Mr. A. Bondarenko
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11,
England.

У Франції:
Mr. N. Grouchetsky
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine,
France.
K-to: Paris CC 11.087.11

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

В. ОНУФРІЄНКО — З нових поезій 1
Г. ЧЕРІНЬ — Слова 2
Д. ГУМЕННА — Бальова сукня 3
М. ОЛІЙНИК — Лебедина пісня 4
С. ГОЛУБЕНКО — Пушкін і Україна 7
А. ЮРИНЯК — Мозаїка смішного і сумного 11
В. ЧАПЛЕНКО — Дещо про творчість Ф. Одрача 13
І. ГОНЧАРЕНКО — Значення дисципліни 16
З життя української молоді; наука і техніка; вісті з України; листи до редакції; хроніка тощо.

† ПОМЕР ІНЖ. ФЕДІР ПІГІДО

11-го листопада ц. р. в Німеччині після довгої недуги помер на 74-му році життя видатний український політичний діяч, член ЦК УРДП, заступник голови ВО УНРади та керівник фінансового ресорту Виконавчого Органу — інженер Федір Петрович Пігідо.

Покійний брав активну участь у громадсько-політичному житті України від 1913 року. Перетерпів усі утиски російського окупанта між двома світовими війнами, виїхав на еміґрацію, де з перших днів включився в громадсько-політичне життя.

Поховано небіжчика 15 листопада ц. р. на цвинтарі Фельдмохінґ біля Мюнхену, в Німеччині.

Вічна Йому пам'ять!

ДИРЕКЦІЯ КРЕДИТОВОЇ СПІЛКИ «СОЮЗ»
кооперативному народові щирі побажання
засилає всім членам, їхнім Родинам та всьому українському
ВЕСЕЛИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ
та ЩАСЛИВОГО і УСПІШНОГО НОВОГО РОКУ
ХРИСТОС РОДИВСЯ!
404 Бетирст вул., Торонто, Онтаріо. — Тел.: ЕМ 3-3994

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Микола Віталійович ЛИСЕНКО
(До 120-річчя з дня народження і 50-річчя з дня смерти)
Портрет Ф. Самусєва

Василь ОНУФРІЄНКО

З нових поезій

БЕЗСОННЯ

«Засни, засни...» — шепоче тихо втома,
«Не спи, не спи!» — мов дзвін, гудуть турботи.
І вже в думках — дорога незнайома,
Низини чорні, сонячні висоти.
У снах встає прожите й пережите,
У мріях — те, чого ще не бувало.
І де ж той шлях, яким іще ходити,
Бо йшли і йшли, — і все, здається, мало.
Бо йшли й ішли, а лиш на півдорозі,
І ще землі попереду півколо,
А десь там ждуть голодні, голі, босі,
Десь щастя ждуть, що блисне ясночоло.
Хатки горбаті, вицвіла солома,
І в праці дні, й неділі і суботи...
«Засни, засни...» — шепоче тихо втома.
«Не спи, не спи!» — мов дзвін, гудуть турботи.

***

Ні, дід вже грушу й яблуню не садить
Для правнуків, що, може, будуть жить.
Життя жорстоке чорним димом кадить
І покриває обрію блакить.
Дощами змило слід його оселі,
І руку тягне, тягне чужина...
Ой, ждуть тебе, старий, німі пустелі
І Казахстану жовта далина.
Туди ж, де жив ти, прийде чужениця,
Твої не друзі, сестри та брати,
Й чужим зародить жито і пшениця
Там, де колись про щастя мріяв ти.
І хто ж тобі посміє нарікати
За те, що ти із дня на день живеш,
Як ти не знаєш дому, ані хати
Й шляхам своїм не знаєш ліку й меж.

ВИ НЕ ЗАБУЛИ?..

Ви не забули, як пахнуть весною бруньками
Верби над ставом, як місячна ніч припливає?..
Спогад торкає вам серце неначе руками?
Туга приходить і наче туманом вкриває?..
Біль цей солодкий — не бійтеся, біль цей недаром,
Він незнайомий новому між нас поколінню.
Буде він гріти нас світлим, негаснучим жаром
І прохолоджувать тихою, свіжою тінню.
Час хай іде!.. Не страшний він швидкий і невпинний,
Серця не зробить він темним, холодним і грубим.
Верби над ставом примаряться, крик журавлиний...
Значить, ми землю покинуту любим і любим, і любим.

***

Перше листя зелене,
перший пролісок синій,
Перший вітер пахучий, —
подарунки весни.
Тільки там вас і знав я,
в Україні єдиній,
Про яку тепер мучать
мене мрії і сни.
У гнізді нетерплячий
перший крик пташеняти,
Перший грім, перший дощик
і веселки дуга...
І хотілося міцно
тоді землю обняти,
Бо здавалась земля та,
мов життя, дорога.
А тепер, коли сумом
ніби душу сполоще,
Коли в свято веселе
всі радіють, а ти...
Як сказать їм, що є десь
щось за все найдорожче,
Що його, де не був би,
вже повік не знайти?..

З Різдвом Христовим і Новим — 1963-им роком вітаємо Українську Національну Раду, ієрархів українських церков, українські суспільно-громадські та політичні організації і ввесь український народ на Батьківщині й на еміґрації сущий —

Христос народився — славмо Його!

Центральний Комітет ОДУМ-у
і Редакція та Адміністрація
"Молодої України"

Ганна ЧЕРІНЬ

Слова

Слова, слова, слова...
Однакових двох не бува.
Як може людська голова
Вмістити ці скарби?!
— Не може!
Та кожне створіння Боже
Частину з багатства слів
Збирає, як хто зумів:
Той — багато —
Складає книжки на полиці.
Той — лиш про свято,
Як гості в світлиці.
А на будень —
Кілька десятків слів —
та й буде.

Інший, немов Юпітер,
Шумить, гремить,
Слова розкидає на вітер —
Сотню на мить.
Інші, іще молоді,
Вчаться пильно слова писати —
Вилами по воді.
І мова коштовна, чудова,
Райдужно - кольорова,
Розділена так, що є
Бідні й багаті на слово.
Кожному — своє.
Слова бувають ті самі,
Та з різним смаком.
Так, як пироги —
Той з сиром, а той із маком.
Залежно, як сказано,
Як глянуто,
Чим приправлено:
Чи перцем,
чи сіллю,
чи мелясом,
А чи всім тим,
замішаним разом.

Візьміть звичайний «Добридень»,
Щоденне наше вітання.
Одному — добридень — злидень,
Іншому — вшанування.
В однім добридні
Пестощі рідні,
По іншім добридні
Прохворієш три дні.
А часом я навіть ловлю
В добридні ніжне «люблю».

Є слова різні —
Звичайні — або дивовижні.
Слова — карлики і слова
гіганти,
Слова, що їх викидають,
І слова, що далеко ховають,
Дарують, як діяманти.

Є слова непоквапні,
Ведмежо-незграбні,
Є слова — як докучлива муха,
Що мусиш слова такі
Відганяти від вуха.

Є слова — співучі синиці,
І навіть — слова-солов'ї:
Їх частіш вимовляти годиться,
Друзі мої!

Є слова — як гострі ножі —
І слова, як тепленька водичка,
Застояна довго в діжі —
А ми їх вживаєм, бо — звичка.
Є слова, що лишають рани,
Сіллю зранене серце троять.

Є слова, як вогонь божевіль,
І нестерпні, і гострі, як біль,
Та, на щастя,
як ліки-бальзами,

Є слова, що чудесно гоять —
Повні ласки, слова лебедині,
Всемогутні слова — оборонці,
Що життя повертають людині,
І правду, і небо, і сонце.
Є слова — із проміння
прядені,
Є слова — у чужого вкрадені.
Є слова — ніби каркають
ворони,
Є слова, у сухотах заморені...

Слова, слова, слова...
Тих самих двох не бува.
Слова буденні,
Слова святкові,
Слова зелені
І малинові.
Слова холодні —
І теплі, літні,
Слова голодні,
Ненаситні.
Слова пахучі
И слова разючі,
Слова, що у прірву
Штовхають з кручі.
Слова, що кажуть не те, що
треба,
Або — ще гірше — те, що не
треба.
А поруч — слова, що веселкою
грають
І сонцем сміються з неба.
Тиша і тінь лісова...
Темнозелені рами.
Бачу і тут слова —
Між деревами:
Слова, як дуби:
Що хочеш, роби —
Не зійду з дороги ні кроку!
Слова — як липи щасливі,
Що медом цвітуть щороку.
Осики — слова полохливі;
Слова — соковита трава —
І пісня між них вітрова...
Птахи пролітають:
Шуліки — слова,
Слова — голуби любови.
Слова — як орли
(Колись були,
Тепер їх брак).
І слово — гусак —
Голосне, бундючне
І трохи кумедне.
Говорять так
Кілька моїх і Ваших друзяк,
Та називати незручно.
Як збереться їх кілька разом,
Чистісінько гуси!
А є ще слова грозові,
Слова, що лавиною ллються —
Слова революцій,
Слова - блискавки
і слова - землетруси,
Що душу змінити могли б навік,
Якби в них повірить схотів
чоловік —
Та люди навчились без школи
Не слухати, що їх коле.
Печуть невигойними ранами
Слова насильства і вівісекції,
Плекані хтиво тиранами
Для своєї колекції.
Підлі слова, що породжує страх,
Слова, що славлять ката,
Що зводять поета на блудний
шлях —
Пеани злочинцям писати.
Слова, що ними дитина невинна
Говорить про щиру любов
До вбивці, що в нього іще на
руках
Її батька незмита кров.
Слова — прокляття,
Слова — облуда,
Слова, що їх
Гріх
вимовляти людям!
Слова, слова, слова...
Однакових двох не бува.
Побільше слів добрих, веселих,
співучих,
Слів — міцнокрилих орлів —
І менше брехливих, повзучих,
гадючих,
Брехню спотворених слів!

Докія ГУМЕННА

Бальова сукня

Додому вона поверталася в каламутному настрої — чи то роздратування, чи то знервованости, чи втоми, чи досади.

Що ж вивело її з рівноваги?

Та така, здавалось би, невинна річ, як вибір бальової сукні. Ні, таки треба було взяти ту дорожчу, за двісті п'ятдесят долярів. Зелена, правда, коштує тільки сто сімдесят п'ять долярів, але в зеленій вона вже була на минулорічному балю українських лікарів та інженерів. Не будеш же ти щороку, як бомка, зривати людям очі одним і тим кольором, якось не випадає. Ще подумають, що вона вдруге парадує в торішній! Невже мала б вона скандалитися так через якихось дурних сімдесят п'ят долярів?

Проблема ускладнена ще й тим, що "моя сукня повинна бути найоригінальніша, ні в кого більш такої не було, нема, не буде". От і розв'язувала сьогодні цю важку проблему в дорогому магазині на П'ятій авеню, та й іде оце додому ні з чим.

Сукня за сто сімдесят п'ять також дуже гарна. Нагадує шати середньовічних королев — із шлейфами, із серпанками, що мають іззаду, як крила. Якби ж тільки інший колір! Але та за двісті п'ятдесят, що вхопила її за душу, ще краща. Вона сполучає в собі вишукану фантазійну модерність найостанніших мод та екзотичність японського кімоно. Іззаду велетенський метелик. Рукава — аж додолу, з розрізом, отже бажані тобі крила є. Матеріял — найліпший шовк. Колір — посередині між оранжовим та коралевим, коралево-оранжове з відлиском золота. Феерично! Вже напевно ні в кого такої на балю не буде.

І вона ось у цю хвилину гризе себе, що поскупилася, пошкодувала якихось нещасних сімдесят п'ять долярів. От уже й несла б її додому. А так... До сукні дуже приглядалася ще одна дама, і чого доброго, узавтра сукні вже не буде. Такі речі не робляться масово, — одна, може дві. Чи вже справді такі великі гроші сімдесят п'ять долярів? Та її чоловік має дохід втричі більший протягом одного дня. Зрештою, вона має й свої гроші. Скромні, але свої.

Колись вона скінчила полтавський педагогічний інститут, фізичний відділ. Але так склалося, що ні одної години не працювала за фахом. Того року, як скінчила, гримнула війна. Потім — бомби, розвалені міста, евакуація, таборове життя, одруження, дитина, потім Америка... В Америці спочатку прийшлося дуже круто. Чоловік засів за англійську мову, готувався до іспитів, щоб дістати американське лікарське право. А хтось мусів на хату та на їжу заробити. Та хто ж, як не вона? На нічному клінуванні нікому не признавалася, що вона — дружина лікаря. Було соромно й не до речі. Хай уже мапа, вакуум-клінер, чорні "тикають", хай уже порошки виїдають на руках виразки, але не пані докторовій. І так довелося, зціпивши зуби, попрацювати років із кілька.

Ті важкі часи давно минули. Тепер вони мають два авта, кілька будинків, віллу в горах, а другу про запас у штаті Мейн. Вже подорожували по південній Америці, побували на Бермуді, а тепер оце плянують подорож у Европу...

Ні, це неправда, що добробут, звужує духові зацікавлення, засмоктує людину, що заможна людина обростає салом і стає грубошкірою свинею. От хоч би й вона, дружина лікаря: заробляти не потребує, все має. Але вона працює, вона тримається на поверхні інтелектуального життя, стежить за новинками науки й техніки. Ось відновила свій фах, не зовсім, але приблизно: фізика за нашої атомової доби дуже поплатна річ, і її прийняли до лябораторії великої дюпонтівської фірми. Вона — член товариства інженерів, а не якась там хатня курка. Звичайно, п'ятсот долярів місячно дуже скромна сума в порівнянні до прибутків її чоловіка, але — Біже мій! — на сукню вистачить. Невже вона мала б відмовити собі приємність нової сукні, через такі дріб'язкові міркування?

Вона охоче повернула б назад, ось зараз таки від дверей свого дому. Але час пізній, сьогодні вже нічого не поорудуєш. Поки доїде, то вже буде замкнено. Ну що ж, додому, то додому.

Удома було тихо, приймальні години лікаря скінчилися, прибиральниця ще не прийшла. На столиках у почекальні лежали купи журналів, а в передпокою в окремому кошику — сьогоднішня пошта. Найновіший журнал Лайф, газети... Чи нема якого листа? Є. Лист від добродійної організації з проханням про пожертву, треба буде вислати їм якого доляра. Але це нецікаво, таких листів щодня по кілька приходить. А це що? Якийсь пакет, щось знайоме... Вона поморщилася. Знов українська книжка. Це знов від того навратливого письменника.

Вона його знала особисто. Пливли ж разом одним пароплавом до Америки. Ще й вельми цікаво кілька раз тоді поговорили, і вона винесла враження, що це дуже освічена людина, із широкими зацікавленнями. Прекрасно орієнтується в світовій літературі, але виявив великий інтерес і до фізики, й до нових течій у медицині... А потім і працювати якийсь час довелося разом, як вона клінувала. Він там теж був за прибиральника. І вона навіть — з власної ініціятиви! — передплатила його книжку, що

він здуру видав за свої перші заробітки. Краще б зберіг ту зароблену копійку на чорний день, а то — захворів, праці позбувся, а зароблені заощадження вже майнули на вітер.

Коли вона вже не мусіла працювати, — втратила того поета з овиду. Але за деякий час цей дивачина знову нагадав про себе, заславши нову книжицю з дописко̀ю, що книжка коштує два доляри. Із ввічливости, щоб не образити, вона вклала в коверту два доляри й вислала, а книжку хтось узяв відразу "почитати", зачитав, і так вона й не знає, що хотів провістити світові цей чоловік. Мало жалю! Кому тут в Америці потрібна українська книжка, коли так багато є розкішних американських видань у люксусовій оправі? Своєму синові вона з перших днів у Америці купувала тільки англійські, хай призвичається, бо ж української мови йому тут знати не треба.

Але цей маніяк не вгаває. Не минуло якого року, — і знов прийшов такий пакет, як оце. Тоді вона без надуми написала на пакеті ретурн і вкинула в найближчу поштову скриньку. Здається, ясно?

І от добридень, будьте здорові! Знов він лізе із своєю книжкою туди, де його не просять і не потребують. Вони, ці письменники, не знають чести! Думають, що тут криниця з долярами! Ні, чорта лисого, нема чого церемонитися з такими нахабами! — раптом розсердилася вона. — Нам паразитів не треба! Хай іде до роботи!

І з усього розмаху вона жбурнула пакета до кошика із відкидьками, і він м'яко потонув у купі старих, зачитаних журналів. Хай там той чекає свою книжку назад, атож! Більш не висилатиме!

Дивно! Те її роздратування-знервованість, втома-досада, знайшовши вихід у зовсім сторонньому від її сьогоднішніх клопотів, розвіялися, і в цю, от саме в цю хвилину їй прийшла щаслива думка: та ж оранжово-коралева сукня вже її, це ж так просто зняти телефонну слухавку й подзвонити до магазину, щоб для неї затримали!

Не гаючи часу, у чудесному настрої поверненої рівноваги, вона почала накручувати на телефонному апараті потрібний нумер.

Микола ОЛІЙНИК

Лебедина пісня

Нездужалось. Чи то давалася взнаки далека заморська подорож, чи, може, туберкулін, запобігливо рекомендований після простуди лікарями, розбудив у ній давню хворобу, — а нило, мовби побите, тіло, немилосердо, до крові, рвав груди кашель.

Лариса Петрівна сиділа біля відчиненого вікна, слухала, як шумів між листям дош. Уже з тиждень чи й більше, як він унадився і плющить безперестанку — то січе, мов батогами, то кропить дрібнодрібнесенько. Сонце, здається, назавше розпрощалося з людьми, посилаючи їм на згадку лиш холодне, безрадісне світло. В сірій імлі потонули гори, густою сірою вуаллю запнулося місто.

Все ж їй подовалося це дощове мариво. Чому — сама напевне не знала, хоч відчувала: десь глибоко в серці таїться відгадка. Там, на самісінькім дні її зболеної душі, оцей тихий дощовий смуток якось еднався з спомина̀ми про далеке дитинство. Вірніше, він чомусь викликав тії спогади, а вже потім сплітався з ними, творив суцільну мелодію, з котрої і поставала в уяві благословенна пора. Де вони, святі, ніколи немеркнучі дні?! Де вінки медвяних польових квітів? Де купальські пісні?.. А той ранок в Нечімному!.. Озеро, білі і жовті лілеї... Ніжні перебори сопілки і тихий, трохи журливий, наче гомін лісового струмочка, голос дядька Левка... Боже! Чого б людина не віддала, аби хоч одним оком, хоч краєм ока заглянути в свою молодість, відчути її сповна хоч на одну-однісіньку мить. Щасливий, хто все життя не розминається з стежками свого дитинства, хто може не покидати рідну землю.

Україно! Красо моя, туго моя нерозрадна, де ти? Обізвися, рідна! Я вчую твій голос. Пізнаю його в шепоті вітру, в пахощах чебрецю й материнки. Чуєш бо, нене? Це я, дочка твоя, Леся, що нареклася ім'ям твоїм священним. Пам'ятаєш мене? Пригадуєш заквітчане волинське дівчатко, що вночі самотою бігало в ліс, аби завидіти мавку, що завмирало при піснях твоїх та легендах, — пригадуєш? Я не забула тебе. І не забуду. Ніколи! У найскрутніші хвилини, коли життя обертається мені лише мукою, я кличу тебе, я споминаю твою страдницьку долю, долю твоїх великих синів, і мені робиться легше. Так повелося здавна. Відтоді, як воно, життя, почало брати мене, ще дитину, в лещата невиліковних хвороб, стало кидати мною по чужих землях, манячи звабливою надією на одужання. Де б не була, якою красою не милувалася, — твоя краса, краса вишневих садів і задумливих пралісів, голубоводих озер і Славути ревучого, ніколи не блідла в моїх очах. У Німеччині і Болгарії, тут, на Кавказі, і в Італії, навіть у славнім, гордім своїми твореннями стародавнім Єгипті я снила тільки тобою. Твоїми сонцем і зорями, гомінкими містами і вбогими селами, скупим щастям і великою кривдою, минулим твоїм і майбутнім.

Не суди мене, рідна. Знаю: я мало зробила в ім'я

твого майбутнього. Але ніколи задля нього не шкодувала і не шкодую ні сил, ні навіть життя. Бери мене — я твоя, тобою народжена, твоїм молоком випоєна, твоїми піснями, словом твоїм невмирущим наснажена. Треба — я сьогодні, сеї ж миті віддам усе це тобі... А хочеш — пісню зложу на твою честь, ясну, голосну та барвисту. Вкладу в неї все, чим багаті мої серце і думка, поєднаю в ній найчистіші поривання Людини. І назву — знаєш як? — Лісовою... піснею милих наших поліських гаїв. Я так скучаю за ними! Кажуть, це буває перед останньою дорогою. Що ж, нехай буде й так. Нехай для мене вона буде лебединою піснею. Хай по тому онімію і оглухну, тіло моє хай стане землею плодючою, — не журися за теє. Аби тобі було краще. Коли пломінь, в котрім я згорятиму, хоч на хвилину прискорить світанок дня, якого ти ждеш, Україно, я буду безмірно щаслива.

А покищо — візьми мою пісню. На більше я, видно, тепер не спроможна...

Кутаїсі тонув у млі. Лише подекуди, мов світляки, блимали на вулицях ліхтарі

Климентові Квітці не спалося. Мучили безсоння й думки. Думки важкі та безрадісні. Про життя. Ось уже повернуло на четвертий десяток, а щастя, бодай хоч краплю, певне, так і не прийдеться звідати. Єдиним ясним променем всієї цієї буденщини є вона, Леся. В ній і розрада, і втіха. Три роки, відколи побралися, — мов один день. А було ж та й доводиться всяко. Найчастіше, звичайно, скрутно: зі службою ніяк не наладиться, кидають ним то в Тіфліс, то в Телаві, Кутаїсі... А це, кажуть, має бути нове призначення — в Хоні... Що не переїзд — зайві витрати, нервування, втома. Сил і так бракує, особливо Лесі. Година інтенсивної праці коштує їй надто дорого. Весь день чи й два потім головні болі, нездужання. Власне, це вже стало хронічним. Треба лікування, режим, відпочинок, а звідки його, за що все те візьмеш? От і працюють. Він — з примусу, а вона з громадянського обов'язку. Інакше не може, не мислить себе поза роботою.

За стіною, в сусідній кімнаті щось грюкнуло. Думки враз відлетіли. Квітка прислухався: тихо. Але що могло грюкнути? Леся завжди така обережна... Дивно. І нічого не чути.

Квітка устав, надів халат і поспішив у другу кімнату. Лариса Петрівна, скорчившись, лежала поперек ліжка. На долівці валялись книжка, списані листки паперу.

— Лесю? — кинувся до неї. Щось подібне до здавленого стогону почув у відповідь. Климент Васильович обережно підняв дружину, поклав у постелю. Лесині чоло, шия були втриті рясним холодним потом. Очі заплющені, міцно зціплені уста. Такого з нею ще не траплялося.

Однак, що ж робити? У Квітки від хвилювання застукало в скронях. Хоч би ж слово промовила, сказала — що, де саме болить. Невже знов уремія?

Климент Васильович покликав сестру. Він і сам зумів би зробити укол, ввести обезболююче, але... тільки не Лесі.

...Незабаром Лариса Петрівна опритомніла. Лежала бліда, аж прозора, з невимовним болем в очах. "Як вона змарніла останнім часом, — дивлячись на неї, думав Квітка. — Вилиці ще більше загострилися, підборіддя..."

— Може, поп'єш чого? — запитав.

Хитнула головою.

— Мені вже легше.

— Що тобі болить, Лесю?

— Нічого... все гаразд. Нирки чогось обізвались.

Голос її дедалі міцнів, з обличчя сходила печать муки.

— А знаєш, Кльоню... Мавка не вмре... мрія не повинна вмирати.

— Я оживлю Мавку, а з нею і Лукашеву, людську надію на краще, — продовжувала Леся. — Таке кохання не повинно вмирати.

— Не хвилюйся, люба.

— Ні, ти подумай, — підвелася, —подумай тільки!

— Але ж, Ларисо, — заперечив Квітка, — ця драма ось кілька днів не дає тобі спокою. Ти майже не їси, не спиш.

— То й що?— Напад минув, і Лариса Петрівна встала. — Хіба живемо заради спокою? Я муку свою люблю, ти ж знаєш.

— Тому й хочу, щоб ти спочила.

— Я мушу кінчать цю пісню... Інакше... Інакше я збожеволію. Чуєш, Клименте?

Вона поправила коси, що були розтріпалися, взяла зі столу підібрані ним листки. — По край лісу таємниче біліють стовбури осик та беріз, — почала читати, — весняний вітер нетерпляче зідхає, оббігаючи узлісся та розвіваючи гілля плакучій березі. Туман на озері білими хвилями прибиває до чорних хащів; очерет перешіптується з осокою, сховавшись у млі...

— Ти бачиш їх, Кльоню, чуєш той шепіт? Як погано, що ти не побував на нашому Поліссі. Воно нахлинуло на мене, роздирає мені серце своїми тужливими піснями, чутими ще в дитинстві легендами. І я знаю: вони не відступлять, поки не вляжуться отут на папері. Через них я більш нічого не можу ні думати, ні відчувати. Поза цим я мертва, мовби мене нема на світі.

Климент Васильович відчинив вікна. Дощ ніби вщух, надворі стояла глибока тиша.

— Тобі шкідливо перевтомлюватись. Зрозумій же нарешті.

— Така, друже мій, доля поетів, що кров'ю власного серця мають поливати собі шлях до безсмертя. Безсмертя мене не турбує. Мені болить сьогоднішнє і майбутнє мого народу. Задля цього

жертвую всім. Мені й так часом буває незручно, що більшість моїх партійних товаришів надто оберігають мене, затуляють од ворожого ока. І коли я не в силі переінакшити цього, то хоч у власному писанні робитиму так, як вимагає моє сумління. А з усім іншим — хай історія розбирається, це її клопіт.

Вона знову сиділа за столом, переглядала рукопис. Квітка вже знав: мине кілька хвилин, і Лесю не відірвеш — забудеться й сидітиме до... певне, тепер уже до чергового нападу котроїсь з хвороб.

Зідхнув..

— Але чому ти саме цю драму так опікуєш? — спитав. — Наскільки я знаю, вона далека від того, об чім тількищо тобою говорено. Звичайний собі фолкльорний сюжет, яких не бракує в літературі. Коли хочеш, — навіть подібно до Олеся..

— Ну, це вже вибач, — перебила нетерпляче. — Олесьова "Над Дніпром" мені видається убогою. Народнього там тільки тло... І потім: невже ти гадаєш, що ця прадавня тема вичерпана? Кожне наступне покоління шукатиме в народній творчості свого, нового. До того ж, я глибоко переконана, що історію Мавки може написать тільки жінка.

— Хібащо, — усміхнувся Квітка.

— Так, так! А щодо значимости цеї речі, то я не ставлю її вище од інших. Просто інакше писати її не можу. Потім: чому ти вважаєш, що революційним може бути твір тільки з брязкотом зброї, гулом розгніваної маси? Я люблю історію, народню творчість, навмисне вибираю з них ніби "об'єктивні" сюжети, героїв. Такий неофіт-раб, скульптор, така Міріям і багато інших. Але... Народ побачить у них сьогоднішніх вождів, пророків, він зрозуміє їх заклики до боротьби за волю.

— А Мавка? До чого кличе вона?

— До кращого, що є в людській душі, в людині, і що так попрано в ній цею дійсністю, — до висоти душевної.

— Але ж подумай: ніколи ще ти не писала в такому стані.

— Правда твоя... хоч майже кожна з останніх моїх речей коштує мені занадто дорого. А що ж? Може, ця, "Лісова пісня", буде лебединою піснею Лесі Українки.

Вони гостро переглянулись...

— Не говори... — Квітка стримався і, вже лагідніше, додав: — Ця нічна розмова, бачу, не до добра. Ходи краще спати.

Я зараз... одну хвилинку... — і рука її швидко забігала по папері.

Квітка постояв трохи і, обережно ступаючи, щоб не скрипіли пересохлі старі дошки, вийшов.

Дні життя рахувалися тепер "Піснею": сьомого дня закінчено другу дію; восьмого —сцену зустрічі Мавки з Лісовиком, дев'ятого і десятого... ці дні видалися найтяжчими. Боліли шия, голова, плечі, — ніби вона не писала, а вантажила мішки чи довбала неподатливу скелю.

На сході, погожий за весь цей час, завмався ранок, місто купалося в променях, пробуджувалося галасом візників і перекупок, що поспішали першими потрапити на базар, шарканням мітел і чиїмись поспішними кроками, а в її уяві перед нею лежала поліська пуща, дрібний сніг помалу припорошував дерева, озера, галявину, на якій ще недавно стояла Лукашева хата. А он і він, змарнілий, давно нестрижений, напівзодягнений, сидить під старою вербою, що сонно поспускала сиве од снігу віття. Сидить і благає свою зрадливу долю, питається в неї поради.

Сп'янило тебе, Лукашу, кохання. Загубив ти його, загубив своє щастя. Десь блукає воно, мов туман гаєм... Але живе. Чуєш,живе! Бо ніщо в світі не зникає безслідно, надто ж — кохання. Хай ти його зрадив через свою безрозсудність, хай знехтував — раз тобою народжене, воно житиме вічно, не в твоєму, так у чиємусь серці, а житиме, садитиме дивовіти на землі цій окраденій; твоє, тільки твоє, — воно виросте у велику вселюдську любов, яка знищить морок, розтопить кригу, що сковує душі невільних.

Чуєш голоси нового дня, Людино? Бачиш ранок — ясний, сонцеликий? Він уже загорівся. Запалав полум'ям сердець тисяч, мільйонів нужденних, голодних, але залюблених у майбутнє, в прийдешнє, готових заради нього на велику потребу.

...До кімнати зайшов Квітка. Лариса Петрівна чи не помітила, чи не звернула уваги. Климент Васильович знав ці хвилини: Леся не любила, коли перешкоджали. Все ж не міг не завважити. Влучив, здавалося б, слушну мить і сказав:

— Ти гориш уся, Лесю... Спочинь же.

— ...Горю?! Правда, любий, все життя моє — невпинне горіння. На моїх очах згоріло скільки прекрасних сердець! То чому моє має тліти? Я ж — одержима... Я клялася їхнім життям, їхньою мукою. Я мертвим дивилася в очі.

Горить моє серце. Чуєте, Люди? Його запалила іскра палкої до вас любови. Ви навчили мене ніжности і жорстокости, пісням своїм і плачам, добру навчили і злу, радощам і стражданням. Спасибі вам, Люди! Я не гніваюсь за свої муки, не нарікаю на долю. Вони дали мені сил Прометеєвих, терпіння народнього. Я ними житиму, я маю в серці те, що не вмирає.

Я йду до вас, Люди!

("Літ. Україна" за жовтень 1962 р.)

Андрій ЛЕГІТ

СКРОМНІСТЬ

Жив, творив і боровсь за державу,
А умер, то і сліду не стало,
Правду твердив, що наша тут слава
Нетривала, як іскра кресала.
Заповів без промов поховати,
Не писать до газет некрологів,
Лиш додав: найдорожча заплата
За мій труд — помолитися Богу.

Сергій ГОЛУБЕНКО

Пушкін і Україна

(З нагоди 125-ліття смерти Александра Пушкіна)

(Закінчення з попереднього числа)

Для українського читача найцікавіші твори Пушкіна з українською тематикою, до якої вдавався він у різні періоди своєї творчости. Такими є насамперед його поетичні твори, де зображені наші княжі часи. На самому початку своєї літературної діяльности Пушкін пише велику поему "Руслан і Людмила", змальовуючи в ній княжу Україну дохристиянських часів в її боротьбі зі степовими кочовиками. В основу сюжета поклав він стародавню билину про багатиря Єруслана, якого для мелозвучности назвав Русланом. Билина ця була перенесенням на староукраїнський ґрунт пісень та переказів про персько-арабського витязя Рустема, що боровся за правду й добро і доконав багато подвигів. За дохристиянських часів, коли персько-арабські впливи були міцні в Україні аж до прийняття християнства, після чого їх витіснили візантійські культурні впливи, цей мандрівний сюжет поширився в Україні і герой східнього епосу став у нас старо-українським багатирем Єрусланом.

На матеріялі цього сюжету Пушкін створює хвилюючу драматичну легенду про непереможне кохання двох молодих сердець і великі перешкоди, які вони мусять подолати для свого щасливого поєднання. Повна пригод фабула поеми відразу переносить читачів у часи далекої давнини.

Герой поеми Руслан виступає в Пушкіна як молодий багатир, наречений Людмили, наймолодшої доньки князя Володимира. Поема починається майстерним описом веселого шлюбного бенкету.

Образ княжого бенкету вийшов у Пушкіна яскравий і правдивий. Тут раптом Людмилу викрадає злий чаклун Чорномор. Руслан вирушає на розшуки. Їдуть із ним також київський вояк Рогдай, варязький лицар Фарлаф і хазарський хан Ратмір, усі троє претенденти на руку Людмили, яка відмовила їм на користь Руслана. Після довгих мандрівок і пригод, маючи допомогу від доброго пустельника Фіна, Руслан досягає чарівних садів Чорномора, перемагає його в двобою і бере в полон, визволяючи Людмилу. Але Фарлаф, якому допомагає хижа чаклунка Наїна, підступно вночі вбиває сонного Руслана і привозить Володимирові оповиту чарівним сном Людмилу, оповідаючи, ніби він визволив її від злого чаклуна. Тим часом Фін повертає Руслана до життя і дає йому чарівний перстень, від дотику якого має збудитись Людмила. Обнадіяний Руслан спішить до Києва, який саме в цей час зазнає нападу печенігів.

Руслан відважно нападає на табір печенігів і змушує їх до втечі. Поема закінчується тріюмфом Руслана. З його появою прокидається Людмила. Фарлаф кається в своєму лиходійстві і князь Володимир влаштовує родинний бенкет на ознаку закінчення біди. Яскравими образами і детальним описом тогочасної дійсности поема майстерно відтворює княжі часи в Україні.

У поемі "Кавказький бранець" Пушкін згадує "Мстислава мужнього змагання", як цей князь, син Володимира, воював з касогами і в єдиноборстві переміг їхнього князя Редедю.

Інший твір "Пісня про віщого Олега" (1822), зображує ще давніший період історії України — за часів князя Олега.

Пишучи ці твори, з великим пієтизмом розкриваючи в них величаві постаті князів та багатирів княжої доби, Пушкін не уявляв, що він оспівує та звеличує давнє минуле України, прапредків мазепинців. Він писав у глибокій вірі, що зображує давню славу своєї батьківщини Росії. Читання історії Карамзіна переконувало його в тому.

Дія поеми "Цигани" розгортається в Басарабії, в степах Кагула, на землях, що приналежать тепер до України. Але зображені в поемі події, що відбувались на тих землях, стосуються виключно циган і головного героя Алеко ні за його ім'ям, ні за зовнішнім виглядом, ні тим більше за вдачею не можна вважати українцем.

У драмі "Борис Годунов" наявні українські елементи. Образ московського літописця, ченця Пимона, створив Пушкін, взоруючись на славному київському літописці і мислителі Несторі. Під час свого перебування в Києві, Пушкін відвідував Києво-Печерську Лавру, оглядав старовинні будинки, келії і печери, відчув дух давнини і, створюючи образ Пимона, надав йому зовнішні риси, вдачу і думки Нестора. Коли ми читаємо сцену з драми Пушкіна, де в келії Чудового манастиря "смиренний і величний" Пимон цілу ніч без відпочинку "у дні минулі поринувши літопис свій проводить", у нашій уяві встає Нестор. Це він невтомно і наполегливо писав свій безіменний літопис, день і ніч, відданно і правдиво, "без мудрувань лукавих", чого аж ніяк не можна сказати про московських і суздальських літописців, які в своїх працях писали страшні наклепи і доноси.

Є в драмі згадка про Запорозьку Січ, яка для багатьох була великою школою військових наук і життєвого гарту. Втікши з Чудового манастиря, самозванець попрямував саме на Запоріжжя, де пройшов військовий вишкіл, що був так потрібний йому в дальшій акції здобування московського трону. Але далі Пушкін описує запорізьких козаків зневажливо.

Головним твором Пушкіна з українською тематикою є його поема "Полтава" (1828), яку він

написав у противагу до поеми Рилєєва "Войнаровський", де гетьман Мазепа схарактеризований як національний герой України. У своїм творі Пушкін хотів дати правдивий, на його думку, образ гетьмана — зрадника Росії. Перебування в Україні, відвідини Києва, Полтави та інших місцевостей улегшили Пушкінові його працю над поемою, в якій майже всю увагу він приділив романові Мазепи з донькою Кочубея, що виступає під ім'ям Марії.

У поемі виступають два протиставні образи: Мазепи і Кочубея. Мазепа бореться за незалежність України від Росії. Кочубей керується засадою, що Україна повинна бути невіддільна від Росії. Звичайно, всі симпатії Пушкіна на стороні Кочубея. Створюючи образ Мазепи, Пушкін висловлював своє бажання подати його постать і висвітлити всі події та факти максимально об'єктивно. "Хтось у романтичній повісті змалював Мазепу, як старого боягуза, що блідне перед озброєною жінкою, вишукує рафіновані страхіття і тому подібне. Чи не ліпше було б розвинути і пояснити справжній характер ворохобного гетьмана, як викривляти самовільно історичну постать", — писав Пушкін. Він заявив далі: "Обтяжувати вигаданими страхіттями історичні постаті і нерозумно, і невеликодушно. Наклеп у поемах завжди видавався мені непохвальним". Однак творив Пушкін образ "ворохобного гетьмана" конденсовано негативним. Бурлака, що "краю рідного не знає", що має дуже низькі душевні якости, що в своїх діях виявляє віроломство, підступність бездушність, честолюбність; офірує дружбою, коханням, життям інших людей для своїх користолюбних цілей; що готовий чесно і нечесно шкодити своїм недругам; що ніколи не подарував образи, не знає святощів, не пам'ятає добра, ненавидить свободу, готовий без цілі лити кров, жорстокий кат, що домагається смерти батька своєї коханої, врешті "злий зрадник руського царя" — такий гетьман в інтерпретації Пушкіна.

Щоб ще більше обґрунтувати негативну характеристику Мазепи і тим самим справити ще сильніше враження на читачів, Пушкін накопичив у своїй поемі безліч історичних прикладів. Але наведення об'єктивних фактів вийшло не на колисть Пушкінові.

Протиставлячи "злочинцеві" Мазепі шляхетного Кочубея, мученика за ідею возз'єднання, Пушкін, проте, не завважив, що Кочубей вийшов у нього мало чим кращий за Мазепу.

Пушкін не в силі приховати в поемі хвилювання в Україні, наростання народнього гніву, очікування шведів як союзників, щораз голосніші вимоги до Мазепи прискорити визвольну акцію:

Вкраїна смутно хвилювалась,
Давло вже іскра в ній займалась.
Чекали друзі давнини
Повсенародньої війни...
Та сивий гетьман оставався
Слухняним підданим Петра.
Хоронячи суворість гідну,
Він твердо вів Вкраїну рідну...

Пушкін безоглядно засуджує Мазепу за зраду царя. Але, коли після шведського наступу на Україну, Мазепа зі старшиною і військом переходить на бік Карла, вірним Москві в Україні бачимо ми в поемі лише молодого козака, якого зрадила Кочубеєва дочка на користь Мазепі. Отже того, хто став ворогом гетьмана лише з особистих причин. А загальні симпатії всіх були на боці Мазепи.

Так всупереч суб'єктивному бажанню Пушкіна засудити Мазепу і прославити Кочубея, самі факти, висловлені в поемі, промовляють зовсім притилежне авторовому задумові. А коли ми прочитаємо кредо Мазепи, яке в його уста вклав Пушкін, то переконаємось, що звучить воно так патріотично і піднесено, що само найліпше заперечує всю пушкінську тенденційність та інтерпретує постать Мазепи, як національного героя України:

Давло замислили ми діло,
Тепер кипить воно у нас.
Хвилина слушна діять сміло,
Настав борні великий час.
Без вольности своєї й слави
Ми не схиляли голови
Під охороною Варшави,
Під самовладністю Москви.
Та незалежною й грізною
Вкраїні бути вже пора:
І прапор вольности і бою
Я підіймаю на Петра.

Перехід гетьмана на бік шведів або, висловлюючись словами Пушкіна, зраду автор поеми пояснює головно, як помсту за особисту образу, якої Мазепа зазнав від Петра. Але переказ цілої тієї події, що її Пушкін взяв у Вольтера, набуває зовсім не такого звучання, як того хотів поет, вона натомість розкриває гідність і принциповість гетьмана, його безкомпромісовість там, де справа торкається інтересів України.

Після поразки король і гетьман змушені залишити Україну. І Пушкін, який перед тим зазначив, що в душі Мазепи нема ніяких святощів і він краю рідного не знає, тепер не може промовчати, як глибоко переживає гетьман, коли востанне дивиться на рідну землю і прощається з нею.

Суперечності між бажанням Пушкіна і справжнім звучанням його поеми поглиблюються далі. Поет твердить, що ім'я гетьмана давно вже відійшло в забуття і згадується лише один раз на рік у церквах, коли йому проголошують анатему. А кількома рядками нижче читаємо, що пам'ять про гетьмана живе в народі, його оспівують бандуристи. Поема закінчується барвистим образом, як у селі перед народом український співець, ударивши по струнах, співає пісень гетьманових. Чи це не найкраще ствердження безсмертя культу Мазепи?!

До української княжої тематики удається Пушкін ще в незакінченій драмі "Русалка", дія якої розгортається на берегах і на дні Дніпра. Герой твору, молодий князь, зводить доньку мельника і залишає саме тоді, коли вона готується стати матір'ю. З розпуки, скривджена, кидається в Дніпро й обертається в русалку, стає володаркою інших русалок і плекає думку про помсту. Фабула обривається в тому моменті, коли русалка посилає свою доньку заманити князя. Проте, змальовуючи побут і, зокрема, весільний обряд Пушкін не вдається до багатого українського фолкльору, що зберігся від княжих часів, а використовує російські пісні та звичаї і тим знецінює цей твір як відтворення події з часів староукраїнської давнини.

Так виглядає спадщина Пушкіна в частині, присвяченій українській тематиці. Не диво, що українські поети та письменники негативно поставились до творчости Пушкіна і не наслідували його. Характеристично і те, що перекладів з Пушкіна наші поети майже на робили. Лише Євген Грибінка дав вільний переспів "Полтави", Павло Грабовський переклав "Лист на Сибір" і Іван Франко—драматичні твори Пушкіна. Лише в 1937 році, з нагоди століття смерти Пушкіна, з наказу Москви державне літературне видавництво в Києві видало його твори в перекладах за редакцією Максима Рильського, Миколи Терещенка та Павла Тичини. Тоді Максим Рильський переклав багато творів Пушкіна. Уже по війні, з нагоди святкувань 250-ліття Полтавської битви, на вимогу уряду з'явилось ще два переклади поеми "Полтава" пера Максима Рильського та Андрія Малишка. Отже культ Пушкіна в Україні насаджувався примусово.

Оцінку творчости Пушкіна давали українські письменники негативну і ця оцінка була незмінна в різні часи. Іван Нечуй-Левицький у статті "Сьогочасне літературне прямування", видрукованій 1878 р. у Львові, стверджував, що твори російських клясиків і зокрема Пушкіна непридатні для українського читача, бо в них показано життя з цілком протилежними українському народові рисами вдачі, побуту, історії.

Олена Пчілка в творі "За правдою" назвала культуру Пушкіна отрутою, зазначаючи, що вона не бачить у ній нічого, крім "російської розволюкости і млявости думки".

Але найрадикальніше оцінив Пушкіна Дмитро Донцов у своїй статті "Нерозрита могила", вміщеній у львовському "Вісникові" за квітень 1937 року. Називаючи Пушкіна "бояном Петрівської імперії", який з Петрової доби "видобув цілий її патос для нащадків", Донцов писав: "В Пушкіна не було — ні скепсису Гоголя, ні демонізму Лермонтова, ні сатанізму Достоєвського. Тим менше радикального заперечення Росії — Чаадаєва. В нім була безоглядна "осана" імперії". Для доказу цього автор навів, як Пушкін славив "державний шир" хвиль Неви, "город Петрів", що буде "необорний як Росія", погрожував "зухвалому сусідові", малював образ царської Росії і Петра, проголошував, що від фінських зимних скель до полум'яної Колхіди, від струшеного Кремля до мурів нерухомого Китая все одна російська земля, п'ятнував ім'я "наклепників", усіх, хто не схилявся в поросі перед Москвою, готував тим зухвальцям спільну могилу в рівнинах Росії серед нечутих їм домовин, шкодував, чому Мазепа не скічив життя від сокири ката. Для Пушкіна, за Донцовим, Европа і Америка були "мертвеччина" в порівнянні з пишнотою імператорської Росії. В його віршах дзвеніло громоносне скакання "імперського кентавра, що чавив під ногами племена і народи".

Усі ці три оцінки правдиві. Справді, оглядаючи творчість Пушкіна, можемо ствердити, що його ідеалом була велика могутня неподільна Росія. Співчутливе ставлення до визвольного руху поневолених народів, зокрема до еспанського, висловлене в роках поетичної юности, швидко змінилось засадою потреби допомагати лише тим народам, коли це диктують державні інтереси Росії, коли це їй вигідно. Тому то, плекаючи надії на визволення поневоленої турками Греції та приєднання її до Росії, як Третього Риму, Пушкін писав: "Повстань, о Греціє, повстань". Але до визвольної боротьби вільних кавказьких народів проти російського деспотизму він ставився послідовно негативно. Пушкін мріяв про об'єднання всіх слов'янських народів під владою Росії і перетворення їх в єдиний російський народ і висловлював певність, що "слов'янські ручаї зільються в руським морі". Територіяльні здобутки у висліді успішних воєн проти Туреччини не задовольняли його. Він вважав, що кордоном між Росією і Туреччиною має бути Дунай, і закидав Катерині, чому вона не здійснила цього у зручний час, коли увага Західньої Европи була відвернена подіями Великої французької революції, а виснажена Туреччина не могла боронитись. За Пушкіним, російський народ мав здійснити свої заміри варварською силою, не зупиняючись ні перед чим. Він стверджував: "Ніколи Европа не наважиться вже боротись із народом, який рубає сам собі руки і палить свою столицю!"

Силу і велич імперії Пушкін вбачає в твердій самодержавній владі. Він схилявся перед маєстатом царського трону. Окремі негативні вислови проти Катерини й Олександра Пушкін заперечив у дальших своїх творах. Єдиного з царів він послідовно до останніх днів життя ненавидів — це Миколу, але лише з особистих мотивів і через те, що цар втручався в його родинне життя.

Царя Петра Пушкін оспівував упродовж цілої своєї літературної діяльности. В творах "Полтава", "Мідний вершник" і "Арап Петра Великого" виступає перед нами Петро як великий реформатор, мудрий, гуманний, освічений монарх, що прорубав вікно в Европу і вивів Росію на шлях прогресу й поступу, на чужій землі заклав свою столицю, пока-

зав мілітарну могутність своєї держави, як "герой Полтави" підніс "величний пам'ятник собі". Про цей пам'ятник Пушкін писав:

І прямо в темній вишині,
На грані брили кам'яної
Кумир з простертою рукою
Сидів на бронзовім коні.

З великим патосом описує Пушкін маєстат пам'ятника і вершника, що крізь туман:

Підносив голову мідяну.

Яка страшна ріжниця в оцінці Петра та його дій, під враженням цього пам'ятника, у Пушкіна й іншого великого поета, співця іншого слов'янського народу Тараса Шевченка. Згадати тільки, що писав Шевченко про цей пам'ятник:

Кінь летить, копитами
Скелю розбиває!
Кінь басує, — от-от річку,
От-от перескоче.
А він руку простягає,
Мов світ увесь хоче
Загарбати.

Не будемо занадто засуджувати Пушкіна за розбіжність у поглядах його й Шевченка. Спадкоємець муринського роду по матері і німецького по батькові, Пушкін називав себе німцем, але почував себе справжнім росіянином, любив Росію і бажав їй слави та блиску.

Для Пушкіна всякий, хто підносив зброю проти Росії, був ворогом і зрадником. Пушкін не підніс голосу в обороні кавказьких народів, в мирні аули яких російське військо внесло війну, грабунок, поневолення. Він уважав усе, що робиться в інтересах Росії, справедливим та законним і закликав народи Кавказу підкоритись:

Я оспіваю слави час,
Коли на клич війни кривавий,
Що кинув збурений Кавказ,
Піднісся наш орел двоглавий...
Скорись, Кавказе: йде Єрмолов!..

Як бачимо, ні впливи виховання Марата, ні оточення декабристів, ні події, що розгортались навколо — повстання на Сенатському майдані, марш чернігівського полку в Україні, повстання Польщі, визвольна боротьба на Кавказі, ні інші сторонні чинники не відограли ролі при формуванні великодержавницького світогляду Пушкіна. Він став і залишився співцем російського великодержавництва, його ідеалом було панування Росії над іншими надами, без огляду на їхнє бажання. Найкращим державнивним устроєм вважав він абсолютну монархічну владу, послідовно заперечував можливість допущення до розв'язання державних справ народніх представників і називав їх наклепниками Росії. Пушкін не розумів духу демократії, можливости виборности влади і принципово відкидав її. Ніколи не бувши за межами російської імперії, за вийнятком подорожі з Ерзерум, не маючи найменшої уяви про демократичні свободи Західнього світу, він засуджував і відкидав їх, а у видрукованій в 1836 році в "Современнику" своїй статті "Джон Теннер" писав про Америку: "Зі здивованням побачили демократію в її обридливому цинізмі, в її жорстоких забобонах, в її нестерпному тиранстві. Все шляхетне, безкорисне, все, що підносить думку людську — подавлене невблаганним егоїзмом і пристрастю до добробуту". Автор, для більшого засудження демократії, сконденсував усі негативні стороти американського укладу життя: контраст багатства і злиднів, панування скрізь духу користолюбства та розрахунку, неволя муринів серед освіти і волі.

Щиро вітаємо Раїсу **Борідко**, голову філії ОДУМ-у в м. Бофало, й Константина **Короля** з нагоди їхнього одруження та бажаємо щасливого подружнього життя.

Філія ОДУМ-у в м. Бофало

Закидаючи, що в Америці існує неволя для муринів, він промовчав, що в Росії в куди більших розмірах панує невільництво, але не муринів, а білих людей — кріпаків.

Так виглядає ідейний зміст Пушкінової спадщини. За вийнятком деяких об'єктивних і патріотичних рядків у творах, зокрема з української княжої тематики, написаних в творчому переконанні, що оспівується там давня велич Росії, Пушкін не створив нічого корисного для української справи. Тому, визнаючи велике значення Пушкіна як творця літературної російської мови та батька нового російського письменства, ми лишаємо його москалям і стверджуємо, що ніяких впливів на українську літературу його творчість не зробила і не знайшла в нас спадкоємців чи послідовників.

Засадничо негативне ставлення до Пушкіна притаманне українському народові. Згадати б, яке одностайне засудження в усіх українців викликала нічим не оправдана участь наших співаків у пушкінських святах, уряджених московськими емігрантами в Мюнхені і на Шляйсгаймі в 1949 році з нагоди 150-ліття народження Пушкіна. Українські люди не мають що робить на таких імпрезах.

Нашій молоді, що залишила рідні землі в дошкільному віці і не знає творів Пушкіна, а тепер перебуває в оточенні канадських чи американських студентів, переважно захоплених тими творами під впливом своїх викладачів москвинів з народження, корисно було б розповісти тим своїм колегам про справжню ціну та спрямованність спадщини Пушкіна, що її московські великодержавники використовують як могутній засіб пропаганди своєї культури та її духового впливу на Европу і Америку. А для цього наша молодь повинна ознайомитись із спадщиною Пушкіна і критично її усвідомити.

А. ЮРИНЯК

Мозаїка смішного і сумного в нашому житті в американському місті

(Докія Гуменна: **"Серед хмаросягів"** Нью-Йорк, 1962, ОУП "Слово". 180 стор; вісімка; ціна — 2 дол. 80 ц. (на обкладинці ціни не зазначено).

21 оповідання (більшість із них — зовсім коротенькі), що вміщені в книжці і формально всі стосуються Нью-Йорку, становлять ряд "розповідних малюнків" із життя головно української громади, скупченої в цьому місті переважно в так званому "давнтавні". Та це лише формально, бо в суті речі спосіб життя і думання наших людей у Чікаго, Філядельфії чи Детройті (називаємо міста, де є поважна кількість українців) такий же як у Нью-Йорку. Тож авторчині спостереження, оті "влов лені в раму новелі" (див. передмову) факти і явища сучасного життя, прикметні й вимовні для всіх "давнтавнів" американських великих міст, з їх "світлами" і "тінями".

Перші три оповідання: **"Діямант"**, **"Гепі"** і **"Мрія здійснилася"** присвячені темі перших кроків українських скитальців на американській землі; два останніх, розмірно більших: **"Мозаїка" і "Лілеї та ряса"** дають щось ніби підсумок — вже по певному часі перебування іміґрантів "у країні Вашінґтона", а всередині маємо 16 переважно коротеньких розповідей-малюнків про окремі ділянки життя "серед хмаросягів".

У такому розміщенні слідно певний плян, що ми також схильні вважати за доцільне.

Не маючи змоги в часописній статті спинятися на кожному оповіданні зокрема, почнемо з найголовніших спільних рис цієї цікавої книжки.

Насамперед варте уваги, що Докія Гуменна майже ніде не подає зовнішнього портрета своїх героїв-персонажів, а часто навіть не називає їх по імені, не окреслює (від себе, безпосередньо) їх професії, майнового стану чи суспільної позиції. Усе це вона полишає "до диспозиції" самим персонажам: хай, мовляв, вони самі про себе кажуть читачеві, хай сами себе "характеризують". І персонажі це авторичне "доручення" дуже добре виконують.

Як саме? **Своєю розповіддю.** Вони, герої-персонажі, чудово вгадують інтенцію авторки і розповідають: щиро, одверто (і цікаво!) — наче зовсім без авторчиної допомоги розмовляючи з читачами.

Чи ж потрібно авторці втручатися, "показувати пальцем" — коли самі персонажі так добре справляються в безпосередньому "тет а тет"* з читачем?..

Гарно оповідають герої-персонажі Докії Гуменної, звільняючи її від портеби додавати щобудь від себе. Їх мова виразиста, інтонаційно гнучка. А при тому дуже ощадна, без ніяких повторень, без найменших натяків читачеві: "ось тут, мовляв, мусиш реготатися, а ось тут — пустити сльозу"! А вже якихось книжно-канцелярських та суконно-невковирних фраз у книжці "Серед хмаросягів" не стрінете й сліду.

І це нам вельми імпонує.

Ось візьмімо початок оповідання **"Діямант"**.

— "Та й приїхали ми. Як підпливали до Нью-Йорку, страх на жінку напав".

Французз. вислів tete a tet — по-українському дослівно: "Лице до лиця", тобто віч-на-віч.

Інший письменник, не довіряючи читачеві, відразу "з'ясовував би — хто це **ми** і **чия** то **жінка,** ну і... читачеві стало б нудно. А Докія Гуменна читача шанує і не хоче, щоб він нудьгував.

Через декілька рядків читаємо: "Що ж це нас, старих, чекає у цім невідомім світі?"

Знову: це міг сказати вголос чоловік-скиталець; могла сказати його дружина. А могли вголос не мовити цього ні він, ні вона, а так промовляла душа кожного скитальця старшого віку — в обличчі невідомости, на порозі Нового світу.

В оповіданні **"Сушені сливи"** бездітне подружжя нетерпляче чекає на приїзд з Європи хлопця Сашка, їхнього свояка. І ось початок оповідання:

"Коли б уже, та коли б побачити того Сашка! Софія аж засвічувалася вся, як згадувала про цього їхнього "сина".

В дійсності Сашко не був їхнім сином, вони навіть ніколи його не бачили. Кілька листів мали від нього, та й оце все. Кілька пакунків вислали йому на скитальщину до Европи. Але Сашко — син Антоніни, найкращої подруги її дитинства, і коли Софія почула, що він десь у таборах у Німеччині скитається, то негайно ж почала його шукати.

І так виглядає, що може ще на Різдво й приїде. От, коли б то!"

Мова — живий організм. Мова — найкращий, Богом даний людині виявник і відкривач людських душ. Лише ліниві і нетямущі люди не раз її занедбують, замість удосконалювати. Докія Гуменна це знає і такого гріха оминає.

Дуже шкода, що не всі наші письменники і публіцисти як слід про мову дбають — хоч це ж їхнє найголовніше знаряддя і, здавалося б, — як же про нього не дбати?!

Давно вже стверджено, що для кожного літературного твору дуже багато важить його початок: він бо, початок, так би мовити "задає тон", є першою реклямою, що може або притягати, або відштовхнути, знеохотити читача. Наша авторка це, як видно, пам'ятає добре, бо майже в кожному оповіданні її книжки початок вимовний, імпульсивний.

"Скільки ж це років минуло, як вони бачилися? Та, мабуть, із десять"

Так починається оповідання **Що ж таке щастя?** А далі — розмова персонажів, колишніх діпі-скитальців.

— То як ви там? — питає Данило.

— Та хвалити Бога і дякуючи Америці...

А тоді... Один мешкав у залі під церквою, наче в таборі, спав на клунках, бо наїхало їх діпі-скитальців тоді багато й не було навіть де переночувати. А цей високий, худий? Йому ще гірше було. Спонзор привіз його з родиною у цей самий Томпкінс парк і скинув їх тут. Люди посходилися, розпитають, жаліють... А тут ще й дощ пішов, мала дитина в плач... Аж хтось змилостивився й забрав наніч. Оце так починали вони в Америці та лаяли її. Корній хотів зараз таки повертатися назад до Европи".

Зверніть увагу: авторка не ставить "крапки над І": чи це Данило і Корній уголос пригадують, чи тільки думкою поринають в минуле, що постало їм перед очима у зв'язку з їх зустріччю? Здогадуйся сам, читачу!

І так, власне, й треба: читач має бути **співучасником,** а не тільки споживачем твору.

Слушно кажуть: стиль — це людина. Для письменника визначальним є не те — про ЩО він пише, а те насамперед — ЯК він про це "ЩО" пише.

Засяг цього ЩО, асортимент призбираних письменницею фактів та явищ для своєї "нью-йорської мозаїки" — широкий і досить багатий, особливо коли мати на увазі скромні розміри книги. Одні з поданих фактів та явищ позитивні, чи пак відрадні для нас, інші — гідні жалю, сумні. Та до всіх їх авторка підходить з вибачливим усміхом, вирозуміло і делікатно. Сатири, різкого осуду нема, лише "м'який гумор, тонка іронія. Але від багатьох образків залишається у читача якийсь, ми б сказали, **глибинний сум.** Звідки він, цей **сум в одязі смішного?**

Пізнати чи відгадати це допомагає нам сама авторка. Бо вже таки в першому оповіданні ("Діямант"), на сторінці 21 читаємо такий спрямований до нікого і водночас до **всіх** непорозумілий запит:

"Чи це та сама моя жінка? Чи це той самий Василь? **Чи ми всі ті самі?** (Підкреслення наше. — А. Ю.).

Ось воно що! **Ми, українські люди, що "вибрали волю", тут, в Америці, змінюємось духово до тої міри, що частенько сами себе не можемо вже пізнати.** Чи це добре чи зле? Авторка відповідь полишає читачеві: вона ж бо письменник, а не публіцист.

Отже "нью-йорська мозаїка" Докії Гуменної тим найбільше і цікава, що спонукує читача поглянути навколо і поглянути на себе: **що він тут, в Америці, придбав, а що втратив?** Який кінцевий баланс? І чи не слід не просто "плисти за американською водою", а триматися активно, дійово і свідомо, якось життєвого берега, зважаючи, що ми — **люди,** а до того ж українці! І за цим вивіреним критерієм американізуватися, але не "американізуватися" (в лапках!). Американізація (справжня) — це добробут, побудований на пристійному заробітковi, на нескутій тоталітарними рамками ініціятиві кожного індивіда, на повній свободі громадсько-політичного життя. Щоб ясніше було, скажемо ще так: це — пральна машина, власне авто і банкова книжка; це школи для наших дітей — від початкової аж до університету; це різні товариства і організації — свої національні і загальноамериканські **слід приймати і шанувати.**

Хто може сказати, що це зле? Не каже цього Докія Гуменна, не скаже цього й читач. Адже користання з широких матеріяльних можливостей роз-

витку нікого не змушує аж так очманіти, щоб поза доляром нічого не бачити і забути геть чисто усе: родину, суспільство і власну душу.

"Нью-йорська мозаїка" Докії Гуменної показує нам два роди таких очманілих американських українців. Це, з одного боку, герої-персонажі "смішносумних" оповідань: **"Таємниця кріселка", "Ілюзорна реальність"** і **"Хто тут нормальний?"** Їх образи викликають у читача сміх, сполучений із співчуттям, із жалем. На осуд і зневагу сумління не дозволяє. Це наші давніші поселенці-заробітчани, що приїхали в Америку, тікаючи від злиднів. Мета їх була ясна і проста: заробити в Америці грошей і повернутися з ними до рідних осель в Україні. Вони й не спостерігли, як здобування грошей **із засобу** (щоб могти не бідувати, "по-людському" жити в Україні) стало для них **метою** життя.

Інакше мав би поставитися читач до другого роду персонажів: бравого Василя з опов. **"Діямант"**, дженітора-власника будинків Корнія з оповід. **"Що ж таке щастя?"** і особливо героїнь **"Бальової сукні"** і чудової мініятюри **"Нема полички"**. Це репрезанти новоприбулих, недавніх "діпістів", сказати б так, жертв воєнного лихоліття. А проте щодо них читач може здобутися лише на **критику і осуд.** Особливо, повторюємо, щодо персонажів "Бальової сукні" і "Нема полички". Це ж люди освічені, інтеліґентні, з претенсіями на "амбасадорство у вільному світі". При кожній нагоді вони люблять говорити з патосом про страждання України і про свою до неї любов; особливо про любов до рідної культури та мистецтва.

А проте, ці їх заяви та розмови — порожня балаканина, "деклямація". Бо їх діла, вчинки, вся поведінка в Америці свідчать про зовсім інше. І наймаркантнішим виявом цього є оте справді "веселково-кольористе" — **нема полички!** У просторих, 4-6 кімнатних квартирах українських новоприбульців НЕМА МІСЦЯ для **української книжки.**

А спитаєте — чому? (Бож хвилину перед цим господарі деклямували перед вами про свою любов і пошану до рідної культури!). Виявляється, причина дуже проста: НЕМА ПОЛИЧКИ! Для "коміксів", для реклямних американських журналів-"магазинів" є столик чи етажерка (щоправда, також не завжди). А ось для українських книжок і часописів — НЕМА. "Сорі", дуже шкодуємо, але НЕМА ПОЛИЧКИ!

Щоправда, є вже й такі наші "інтеліґенти", що не ховають свого нового "американського" обличчя. Ось міркування героїні "Бальової сукні":

"Кому тут в Америці потрібна українська книжка, коли так багато є розкішних американських видань у люксусовій оправі? Своєму синові вони з перших днів у Америці купували тільки англійські. Хай призвичаюється, бож української мови йому тут знати не треба".

Цікава і повчальна книжка Д. Гуменної "Серед хмаросягів", і її варто прочитати кожному давнішому і недавноприбулому українцеві в Америці.

В. ЧАПЛЕНКО

Дещо про творчість Федора Одрача

(З нагоди видання збірки "Покинута оселя")

Про Ф. Одрача мені вже доводилось писати. У рецензії на його повість "У дорозі" (1955 р.) я відзначив його не абиякий письменницький хист. Після того він видав велику повість "Щебетун" (1957 р.) та збірку оповідань "Півстанок за селом" (1959 р.), а оце недавно 1960 року — збірку "Покинута оселя".

Не маючи змоги розглядати тут і оті попередні Одрачеві твори, я, проте, думаю згадати окремі з них моменти в відповідних місцях цієї рецензії.

"Покинута оселя", згідно з підзаголовком — збірка оповідань, але насправді більшість уміщених у ній творів — це безсюжетні або майже безсюжетні нариси, іноді написані в формі спогадів. Оповіданнями можна вважати тільки "Пригоду на озері", "Пригоди в лісі", "Мумик" (в автора чомусь "Мумік"), може, ще "Кінець сірому", "Нічні відвідини". Як відомо, нарис належить до фактографічних жанрів, але це не значить, що нариси не можуть бути повноцінними творами. У нашім же письменстві є й такі "нариси", як "Intermezzo" М. Коцюбинського, як "Чорні маки" С. Васильченка. Як побачимо далі, й Одрачеві нариси мають суто літературні якості.

Тематично збірка "Покинута оселя" охоплює різноманітні життьові явища на Україні і в Канаді, а конкретніше — рибальство, полювання і всякі такі інші пригоди "на лоні природи" — на воді, в лісі тощо. Тим то Одрача можна б назвати співцем природи, зокрема тієї своєрідної природи, що так мало відбита в нашій літературі, — природи українського Полісся. Це останнє можна сказати, якщо мати на увазі все Одрачеве надбання, а особливо повість "Щебетун", дія якого відбувається в цьому закутку України. У збірці "Покинута оселя" поліські теми — "Кінець сірому, "За Стир!", "Поліська казка". Нарис-спогад "За Стир!" — це прекрасна картина поліської весни, з розливом вод, з лісовими хащами, такими непролазними, що малий хлопець (автор спогадів) мусить мало не за руку свого старшого брата триматись, щоб не загубитись. І все в цьому нарисі живе одним "пластичним життям" — люди, звірі, птахи, рослини. А найголовніше, що автор своїм хистом усотує в це

життя й читача, зацікавлює пригодами, "заражає" настроєм. Здається, нічого надзвичайного в його техніці писання немає, здається, він пише дуже просто, невимушено, та саме оця його простота й свідчить про своєрідність його хисту: читач не помічає "техніки", а ніби безпосередньо сприймає дійсність. Я б назвав цю його "техніку" описом-оповіддю, бож у властиві описи він раз-у-раз уплітає й діялоги (звідси оповідь!), що драматизують опис. Ось одно таке "плетиво", повне драматичної напруги:

"Аж із глибини лісу:

— Кро-ко-ку, кро-ко-ку.

— Це журавель, Хведю, — наставив вуха до лівобічних гущавин Василь. — Тут виводяться журавлі, дикі качки і дикі гуси.

Я в захопленні ворухнувся на носку човна.

— Мають тут гнізда? А яйця?

— Великі яйця, Хведю, такі, як свійської гуски...

— А чи вовки тут...?

— Вовки живуть тут тільки зимою, коли замерзлі болота. Тепер вони лазять по сухопуттях, по корчах неподалік від сіл. Не бійся, Хведю, вовків тут нема.

— А вивірки?

— Є тут вивірки, стрибають на градах.

— А що таке гради? — поспитав я, наївно дивлячись йому в очі.

— Ну, ти ще багато не знаєш. Як будемо вже на місці, сам побачиш... (ст. 284).

Цю манеру письма Одрач застосовує й до неукраїнської (канадської) дійсности і з таким самим ефектом. Ось, наприклад, "Покинута оселя", дійсність із іншою вже природою, з іншим звіринопташиним світом, але й цей світ живе своїм повним життям, образи з нього, створені на підставі тонких спостережень, зводяться на очі, запам'ятовуються. Не можу не навести хоч однієї "картинки" — боротьби оленя з гадюкою.

"Саме вже сходило сонце, коли виринув із лісу великий росохаторогий самець. Втягнув ніздрями повітря, ніби нюшив якусь небезпеку. Брат Андрій уже поклав пальця на язичок (курок), але чомусь ще на хвилинку стримався, бо олень повільною ходою наближався до випнутого з трави подовгастого каменя, що був ближче до нашої засідки. Коло каменя він зупинився, пружачи гордо шию. Аж раптом із-за каменя луковатою лінією стрибнув у повітря величезний тарахкавець. Він, звичайно, хотів плигнути на спину і вжалити самця. Бо ці паскуди, пане, вміють прудко стрибати і кусати жертву в делікатні місця. Та стрибок був невдалий. Тільки черкнув хвостом оленячу шию і впав побіч у траву. От тоді й почався прецікавий бій. Це було, пане, видовище! Рогаль відразу ж накинувся на свого ворога; взяв його під ноги; з неймовірною швидкістю тупав по ньому ратицями, колов, шматував, роздирав. Потім переможно задер голову, втягнув ніздрями повітря, ніби вітрячи нашу засідку.

— А ви? — допитливо поглянув на гостя містер Клюс.

— Ми в нього не стріляли..." (ст. 51).

Як бачимо, це просто опис: в ньому наявні елементи оповіді — "пане", "це було, пане, видовище!"

Зосередивши свою увагу на картинах природи, автор дає водночас і цікаві образи людей — рибалок, поліщуків і канадців, ("винищувачі" гадюк брати Чижі в "Покинутій оселі"), наших земляків на чужині, фармерів, робітників й інтеліґентів, канадців як таких, і все це живі, реалістичні образи, часом і негативні (робітник-лакуза в нарисі "Між земляками").

Розгляну докладніше одне з-між оповідань збірки — "Пригоду на озері". Це історія американської дівчини Еми, екстравагантної, примхливої. Вона "по батькові успадкувала нахил до авантурництва: ланки несамовитих курйозів, шибеничних задумів, гонитва за пригодами тяглися за нею нерозлучно; а мати обдарувала її чутливою ніжністю, мелянхолійною задумливістю і великими зеленими очима, від яких п'яніли залицяльники" (ст. 141).

Але поводилася Ема згідно з батьківською "спадщиною" — і моральною і матеріяльною. Бувши багатою, вона дозволяла собі всякі вибрики, шалену гонитву автом, кокетування хлопців, а наостанку поїхала "відпочити" над озером. І от тут їй припав до мислі один рибалка, який, на жаль, не міг їй відповісти взаємністю: то був український греко-католицький священик (мабуть целебс). Коли Ема побачила його на відправі в церкві, "якийсь жаль і сором обхопив її; тиха молитовна ревність тих, що клячали (?) побіч неї, уділилася й для неї (ст. 159). Вона негайно після цього від'їхала, очевидячки, релігійно перероджена (бо її батько був безвірник), а мати релігійна, і написала о. Михайлові листа:

"Простіть, отче, невідомій дівчині, що хотіла вас збаламутити. Зустріч з вами помогла мені знайти стежку до моєї незабутньої мами (сто. 160).

Отут ми зустрілись із другим боком Одрачевої творчости. Керуючись церковною ідеологією, автор фактично попсував свій твір. Замість того, щоб на цьому вдячному для белетриста матеріялі

ПРИВІТАННЯ

Вітаємо активного члена нашої філії, кількакратного члена управи філії Галину **Івахненко** з нагоди одруження з Анатолієм **Макаревським** і бажаємо їм якнайкращих успіхів у їхньому подружньому житті.

Філія ОДУМ-у в Трентоні

побудувати цікаву драматичну ситуацію, він обірвав сюжетний розвиток, звів його нанівець, а свою темпераментну героїню просто вбив церковним моралізаторством. А отой її "покаянний лист" справляє просто жалюгідне враження.

У зв'язку із цим Одрачевим оповіданням мимоволі згадується одне оповідання іншого талановитого письменника — оповідання "Сестра Людмила" Ф. Дудка, де церковна ідеологія так само вбила творчий задум. У тому оповіданні офіцер закохався в черницю, і це кохання описано яскраво-реалістично, але автор злякався "гріха" і написав наприкінці, що це героєві тільки... приснилось. Можна згадати ще один такий твір — "Чудасій" О. Мак, герой якого спочатку бунтувався проти большевицької дійсности, а потім пішов... у ченці (до василіян).

Ці факти свідчать про те, що не тільки марксизм-ленінізм може нівечити творчість письменників, а й церковна ідеологія. А коли тепер повернутись до Ф. Одрача, то доводиться сконтатувати, що в нього, на жаль, ця ідеологія попсувала трохи чи не більшість його творів, та ще й збільшується далі в загрозливій прогресії. Якщо в "Щебетуні" була тільки дівчина-фантом, що її можна б розглядати як використання романтичного образу в пляні збагаченого реалізму, то вже в "Півстанку за селом" мало не в кожному оповіданні фігурують привиди та різна інша містика. З боку самої техніки писання таке повторювання знецінює це як засіб, набридає, як набридає багаторазове співання тієї самої пісні, психологічно відштовхує.

Але найбільше церковної ідеології в останній збірці Ф. Одрача — в "Покинутій оселі", що виявляється то в якійсь обов'язковій церковії, то в моралізаторських церковних висновках, то в характерах героїв, то в розвитку сюжету. Він же використав у цій збірці навіть таку анахронічну для нашого часу тему, як оновлення ікони ("З Дніпра на Полісся"). І як наївно ця тема звучить у нього такого талановитого письменника! Перед тією ж іконою падають навколішки не тільки темні селяни, а й інтелігент-священик. "Побачив це чудо і священик. Блідий і переляканий, він підійшов до ікони, обсунувся на коліна, підняв угору руки і тремтячим голосом сказав: "Пресвята Богородице, помилуй нас!" Невже письменник не знає, що писав хоч би Т. Шевченко про "явлені" ікони? Як можна тепер повертатися до тематики "Патерика" печерського чи якогось іншого середньовіччя?

Цією ідеологією він псує часом навіть картини природи, як це він зробив у "Поліській казці", де птахи святкують Великдень цілком по-церковному.

І мимоволі хочеться сказати: "Шкода на такі теми й мотиви такого таланту, як у Федора Одрача!" Тим то йому й слід би було продумати світоглядову основу своєї творчости в розумінні наближення її до стрижневої ідейно-світоглядової лінії нашого письменства — до лінії Т. Шевченка, М. Драгоманова, І. Франка, Лесі Українки, М. Коцюбинського, В. Винниченка та інших передових майстрів нашого слова.

Правда, тоді видавництво "Добра книжка" не видавало б його творів, тоді довелося б йому шукати інших видавничих можливостей. Але зате він, з його не абиякою письменницькою кебетою, став би на шлях творчости sub specie eternitatis, тобто на той шлях, яким іде і далі йтиме розвиток вселюдського мислення й творчости.

Годиться ще розглянути Одрачеву мову. Вона в нього прикметна стихійним багатством нашої народньої мови, безпосереднім мовним чуттям і як знаряддя його таланту являє собою органічний складник його творчости. Без цієї мови не було б Одрача-письменника. Але з боку нормативно-культурного треба б йому свою мову трохи впорядкувати. Я не кажу, що йому слід викинути ті поліські льокалізми, що без них він не був би поліський письменник, а його тексти не мали б такого потрібного місцевого кольориту, ні, такі слова, як "прість", "града" (на Кубані кажуть "гряда"), "рогаль", "зубаль", навіть "лич" (писок у свині) обов'язково повинні в ній залишитись. Але в ній зайві "пописуватись", "клячати", "мука", "повезло" (пощастило), "морщини" "незаступимі" (незамінні), "чудовище" (страховище). А вже просто обурює наявність у його мові численних англійських жаргонізмів, отих "мотерніти департмент", "вочмен", "снейк гілл", "в напрямі чотириста один гайвей", навзи риби тощо. Уявіть собі, що ці тексти потраплять на Україну, — чи хто їх, ці слова, розумітиме? А головне, що вони ж ніякої мовостилевої функції не несуть! Вони не потрібні! Тут письменник повинен продумати принцип дозування чужомовних елементів у його текстах.

А поза цим хочеться побажати дальших успіхів нашому ще не старому віком письменникові, хочеться вірити, що він упевненіше знайде свою власну стежку, та ще й не тільки **в формі** своїх творів, де в нього вже чималі здобутки, а й у другому важливому складнику всякої творчости — **в світогляді.**

ЮНАКИ І ЮНКИ!

Передплачуйте, читайте і поширюйте "Молоду Україну" серед своїх друзів і знайомих.

"Молода Україна" — це орган української демократичної молоді у вільному світі. Це вірний супутник кожного українця-демократа, сповненого любови до рідного краю та віри в близьке визволення.

Від Вас залежить вчасний вихід журналу і поліпшення його змісту.

АДМІНІСТРАЦІЯ

Іван ГОНЧАРЕНКО

Значення дисципліни й режиму дня у вихованні ЮнОДУМ-у

Часто вживане слово дисципліна не завжди подобається дітям, а так само й нам, дорослим, коли тій дисципліні мусимо підлягати ми самі. Це тому, що в означенні "дисципліна" ми відчуваємо якийсь примус, який походить ззовні і в якійсь то мірі ніби обмежує нашу свободу. Насправдні дисципліна — це певний правопорядок у поведінці людини. Вона є підлягання встановленому порядкові в кожній справі: чи то на праці на підприємстві, чи в школі, чи в організації, чи взагалі в поступуванні людини, яке повинно бути організоване щодо часу й вибраної цілі. Брак дисципліни в кожній справі означає хаос, безладдя, яке сильно зменшує ефект праці і веде до руїни.

У кожній справі, за яку беремось, є і повинна бути своя ціль. Свідомість цілі, до якої прямуємо, є важним моментом, бо вона і оправдує й дає напрямок правопорядку, цебто дисципліні. Разом із тим вона мобілізує душевні сили на здійснення поставленої цілі.

Яка ж ціль дисципліни у вихованні дитини? Не можна так просто й легко відповісти на це питання. Виховання дитини — це є психо-фізичний процес, бо ми формуємо душу її й не занедбуємо тіла. Отже, щоб відповісти на поставлене питання, мусимо виходити з розуміння людини взагалі, а дитини зокрема. Психологи стверджують, що людина з усіма своїми інстинктами й творчими обдаруваннями є напівтварина, а напівдухова, Божеська істота. Коли говоримо про виховання, то маємо на увазі розквіт і зміцнення духових Божеських заложень з одного боку, а з другого боку — тамування, нищення низьких тваринних потягнень. Як бур'ян і швидше проростає на грядці й глушить благородну квітку, так у людини (а значить і дитини) тваринні інстинкти заглушують людське сумління — цей таємничий голос творчого Духа, і вона деґрадує, стає твариною, дбає тільки про задоволення потреб тіла, не визнає законів християнської моралі. На цьому шляху вона руйнує себе й те суспільство, в якому перебуває. Наскільки важко для психофізичного здоров'я людини дбати про свої духовні потреби і як руйнується вона, коли цього нема, показує відомий педагог К. Ушинський на прикладі Риму. Він пише: "Дивна й незрозуміла для нас безінтересовність до життя проглядає, подібно якійсь пекельній потворі, в багаточисленних картинах самогубства у Тацита. Все життя Риму останніх віків — то є пекельна оргія, в якій стільки ж нещастя й душевних не вилікувальних страждань, скільки розпусти, рабства, багатства й розкошів, які не приносять щастя, а, навпаки, руйнують його".

Виходячи з такого розуміння природи людини як цілости, ми кажемо , що ціллю дисципліни, як виховного засобу, є й повинно бути формування характеру.

Відомий німецький психолог Вільям Штерн каже: "Як тепер признано, характер є складне явище в людині, у ньому є риси глибокі й поверхові, центральні й периферійні, пануючі й підрядні, стійкі й нестійкі. Він є сума усіх властивостей людини, готовість і настанова до волевого чину. Характер не вичерпується в переживаннях чи сталих переконаннях, але включає в себе можливості реальної поведінки, що виявляється в чинах, у діях".

Ще раніше, бо за яких 60 чи 70 років перед Штерном, те ж саме говорив наш К. Ушинський. У своїй фундаментальній праці "Людина як об'єкт виховання", в розділі про характер, він пише: "Сильний характер єсть широка організація чуття і бажаль. Він означає цілість, одність і повну організацію елементів чуття й бажань. Щоб у дитині витворювався характер або, принаймні, нагромаджувались матеріяли для нього, треба — щоб вона жила серцем і діяла волею, а цьому часто заваджають старші своїм втручанням у виховання дитини: або замикають на цілий день у школу, або ж перешкоджають їх чуттям і бажанням. Ось чому виходять безхарактерні люди в тих родинах, де батьки й виховники, не розуміючи властивостей душі людської, безперестанку вмішуються в життя дитини і не дають їй вільно чутися й бажати. Отже, і школа й родина повинні давати розумну свободу самостійного життя серця й волі дітей, бо тільки при такій умові будуть нагромаджуватись матеріяли майбутнього характеру".

Як бачимо, характер включає всі складники душі: чуття, з якого походять бажання, розум і воля. Сила волі залежить від мотивів, цебто сили бажань. Життя, особливо в наші трудні часи, має характер гострої й наполегливої боротьби за своє місце в суспільному бутті. Для такої боротьби потрібна особлива витривалість і розуміння ситуації. А наполегливість і витривалість — це і є сила характеру. І як в індивідуальному житті сила характеру має рішальне значення, так і в житті національної спільноти тільки добре вироблені характери можуть забезпечити нації її розквіт і добробут. Пам'ятаймо, що й наш Шевченко був за формування "твердих національних характерів".

До нас, у Юн. ОДУМ, діти поступають у віці 7-8 років. Не треба думати, що з цього моменту й починається формування їхніх характерів. Ні, воно почалось у родині з першого ж року життя. Добрий російський педагог Болдирев каже так:

"Починаючи з самого раннього дитинства, слід ставити дітям певні вимоги, які поможуть їм найти правильну лінію поводження. Де нема вимог, там нема правильного виховання, там панує неорганізованість, розкиданість. Виконання дітьми посильних для них вимог, правил, обов'язків дає лад їх поводженню, організує їхню нервову систему і створює привичку володіти собою, керувати своїми вчинками, формує характер і волю дітей... Виховання певних вимог дітьми, кінець-кінцем, приведе до того, що вони сами починають ставити до себе певні вимоги, виробляють свій характер".

Те ж саме говорить і талановитий наш педагог Макаренко. Стверджуючи позитивне виховне значення гармонійної атмосфери в родині, він зазначає: "Не самодурство, не гнів, не крик, не упрошування, а спокійне, серйозне і ділове розпорядження — ось у чому повинна виявлятися техніка родинної дисципліни".

Як я вже зазначив, психіка людини складається з чуття, розумового обдарування й волі. Разом ці три складники становлять триєдину цілість і єдність душі. Особливістю дитячої психіки є велика перевага чуття. Дитина живе і діє під впливом чуття й настрою. Розум і воля відстають і тільки поволі, із збагаченням життєвого досвіду набирають сили і значення в житті особистости. І ось тому, що дитині брак досвіду й критичного розуму, щоб правильно оцінити ситуацію й визначити своє поступування, ось тому то вона й потребує керівництва старших — батьків у родині, а вихователів — у дитячій організації. Коли б душа людини була ангельська і не мала в собі негативних властивостей, низьких тваринних потягнень, тоді не потрібно було б вихователів, вона сама по собі зростала б чистою, доброю. Але ми знаємо, що людині властиві навіть хижі інстинкти, і вони легко можуть взяти гору, особливо під упливом спотвореного суспільного оточення.

Але вихователі повинні завжди пам'ятати, що їхня роля помічна й тимчасова. Ми готовимо своїх вихованців до самостійного життя, а це значить, що в міру їх зросту, в міру збільшення досвіду й розуму, ми повинні зменшувати їхні обмеження й спроквола давати більше самостійности, навіть заохочувати до самостійного вирішування щоденних проблем. Сучасний німецький педагог Ф. Шнайдер про це каже так: "При вихованні дітей слід уживати примусу й обмеження стільки, скільки потрібно, а свободи давати їм стільки, скільки можливо", себто, стільки свободи в поступуванні, щоб вона не оберталась у свавільство і не вносила руїни у суспільне буття".

Засоби дисципліни

Але розуміти значення дисципліни — ще не все, це може забезпечити успіх нашої праці тільки на половину. Практика нашої праці показує, що за ту дисципліну доводиться тяжко боротись, особливо серед старших дітей і юнаків. Які причини недисциплінованости? До нас приходять діти з родин і вже мають певні негативні властивості. Ці негативи мусимо поборювати. Очевидно, в багатьох наших родинах виховання дітей занедбане. Це перша причина. Друга — це вплив невпорядкованого оточення. Буває часто це оточення розгукане, свавільне. Не дивно, що й наші діти приходять до Юного ОДУМ-у з тією розгуканістю, непослухом.

Може бути ще й третя причина: це або нерозуміння ваги дисципліни самими вихователями, або ж брак погоджености між ними в стосунках до дітей. Коли між батьками нема договорености, коли кожне з них має свою "педагогіку", тоді дитина не знає, що ж є "правильне", як вона повинна поступати. Батько й мати тоді втрачають свій авторитет, а дитина росте без певних правил, розбита сумнівами, з розчавленою психікою. Таким дітям якраз і бракує дисциплінованости.

Отже, ще раз мушу підкреслити, що успіх нашої праці з Юним ОДУМ-ом вимагає тісної співпраці з батьками. Мусимо йти до них і нести їм світло знання і уміння виховної справи. Знаю, що це не легко, головно через байдужість батьків і нерозуміння ваги справи, але мусимо наполегливо й постійно діяти в цьому напрямку. Мусимо поширювати серед них відповідну популярну літературу, влаштовувати доповіді, спонукувати до дискусій на загальні чи окремі проблеми виховання і тому подібне.

Далі. Внутрі нашої організації, зокрема в кожній філії осібно, повинна бути повна погодженість щодо дисциплінарних заходів між вихователями. Коли хтось із вихователів має труднощі, не треба їх таїти, а слід радитись з іншими й шукати кращих методів.

Щодо системи дисциплінарних вимог можна рекомендувати таке:

1. Вихователь повинен подбати про те, щоб з першого ж дня попасти в правильні стосунки до дітей своєї групи. Діти повинні відчути, що перед ними не є якийсь їхній новий начальник, а їхній близький приятель, що хоче їм допомогти у їхньому зростанню. А це може бути тоді, коли ми щиро й з любов'ю підійдемо до них. Діти мають особливе чуття, яким розпізнають, як хто до них ставиться.

2. Потрібно однаково, рівно ставитись до всіх дітей. Для вихователя не повинно бути кращих і гірших дітей: він прагне усіх зробити кращими.

3. У випадку порушення дисципліни — терпеливо виправляти порушників. Часто таке порушення трапляється не зі злої волі, а з причини дитячої живої натури або тому, що дитина забуває правила поведінки.

4. Разом із тим вихователь повинен настирливо вимагати виконання своїх вимог і розпоряджень. Тут не повинно бути якихось винятків.

5. Для пильних, з доброю поведінкою дітей,

у виховника повинно бути час від часу ласкаве слово чи похвала, тоді як до порушників треба бути стриманим, холодним.

6. Значним покаранням слід уважати висловлення догани, особливо в присутності інших.

7. Не слід зловживати як мірами покарання, так і похвалами. Коли їх часто застосовувати, тоді вони втрачають своє значення і не впливають на дітей.

У нас тепер шириться мода хвалити дітей понад міру, коли треба й не треба. Звичайне виконання дитиною обов'язків іноді викликає в нас захоплення, і ми хвалимо її, як щось особливе. Здебільшого це може бути шкідливим, бо може розвинути в дитині зарозумілість, надмірне честолюбство. Дитяча природа потребує серйозного й поміркованого до себе ставлення.

І, нарешті, режим дня. Він, власне, є одним із найефективніших засобів дисциплінування. Режим дня означає певний порядок, розподіл часу і обов'язків та виконання їх у заплянований час. Раз прийнятий режим і суворе додержування у виконанні його має велике значення в житті людини. Він зміцнює волю й загартовує характер, не допускає розмагнічення. Він допомагає виробити сталі звички у поступованні людини. А добрі звички людини — це ж і є ціллю нашої виховної праці. К. Ушинський каже, що "добрі звички — це є капітал, з процентів якого живе людина; а погані звички — це є борг, на який проценти платить людина все життя". А згадуваний мною німецький педагог Ф. Шнайдер каже: "Найпростіша дорога до виховання звички є вростання в твердий і добре обдуманий порядок дня, неділі, років — у певний час вставання, одягання, годівля, праця й відпочинок, система поводження в родині, установах тощо".

Я рекомендую запровадити такий режим для Юних ОДУМ-івців:

1. Вставати рано о 7 год. Прибирати після себе постіль і взагалі свою кімнату тримати чисто, в порядку.

2. Перевірити, чи все звечора приготовлене до школи, щоб чогось не забути.

3. Після школи, пообідавши, 2 год. (до 6 год. вечора) відпочивати.

4. Від 6 год. готовити домашні завдання до 9 год. вечора.

5. О 9 год. молодші діти (до 10-11 рр.) ідуть спати, а старші читають щось з художньої літератури чи то української, чи англійської до 10 год.

6. О 10 год. лягають спати.

7. Не можна читати, лежачи в постелі.

8. Молитись Богу, вставши рано чи лягаючи спати.

Рішуче не рекомендуємо читати камікси, а в телевізії — дивитись фільми не дозволеного для дітей змісту як кавбойські, кримінальні тощо. Рекомендуємо фільми з життя природи, історичні або веселі, комічні.

Правила ці пояснити й розібрати на зборах батків, а зокрема — в гуртках Юн. ОДУМ-у.

Час від часу Комісія Юн. ОДУМ-у на чолі з виховником відвідують своїх членів і перевіряють, наскільки вони додержуються цього режиму.

УКРАЇНА В НЕДАВНІХ ПОВІСТЯХ ІТАЛІЙСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА

Кілька років тому (1956 р.), помер видатний італійський письменник і журналіст Курціо Маляпарте. Йому було 59 років. Причиною смерти була важка перестуда під час подорожі по Червоному Китаї.

Літературний талант прокинувся в ньому в віці підлітка. Вдачею Курціо був дуже непосидючий, допитливий і спостережливий.

Під час Першої свотової війни Курціо Маляпарте служив добровільцем у легіоні ім. Гарібальді у Франції. Повіривши в добрі наміри Муссоліні, Курціо брав участь у його поході 1922-го року на Рим, але 1931-го року через незгоду з фашистами він покинув Італію. Одначе любов до рідної країни примусила його повернутися через два роки до Риму, звідки мусолінівська влада швидко вислала його на Ліпарійські острови на заслання. В 1940 році Курція покликано до війська і відіслано на східній фронт, як фронтового журналіста. В 1941 році Маляпарте опинився в Україні. Тут, в Україні, він таємно пише роман, цілком антифашистівський, і дає частину твору в рукописі на переховування одному українському селянинові.

У найкращому своєму романі "Шкіра" Маляпарте часто згадує Україну, гостинність нашого народу та знущання фашистів над населенням. Він з великим співчуттям ставиться до України, яка волею обставин і війни потрапляє з рук до рук; яку грабують, і на території якої нацисти допускаються страшних злочинів, як розстріли населення, погроми жидівського населення тощо. Один із небагатьох письменників-чужинців, Курціо Маляпарте, чудово описав українську природу, зокрема "Чорний вітер", відомий у засушливій частині півдня України.

Загально про творчість Маляпарте можна сказати, що він у романі "Капут", у фільмі "Заборонений Христос" та інших творах завжди стояв на позиціях гуманізму. А, як він вдавався деколи до натуралістичних описів, то лише для того, щоб прокляти війну, щоб викликати справедливий гнів до поневолювачів людини. Треба також сказати, що Маляпарте у розшуках соціяльної справедливости незавжди ішов простим шляхом. Він іноді заходив занадто вліво, намагаючися повірити марксизмові, як колись намагався повірити фашизмові. Бувало, що він збивався на манівці, але завжди залишався вірним своїй провідній ідеї: Володар землі — людина повинна бути повноправним володарем свого життя й долі, повинна бути вільною і жити в християнській злагоді з іншими членами суспільства.

НА МОЛОДЕЧІ ТЕМИ

7-ма КОНФЕРЕНЦІЯ Ц. К. ОДУМ-у
РЕЗОЛЮЦІЇ СЬОМОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ Ц. К. ОДУМ-у

У суботу, 1-го грудня ц. р., відбулася в м. Сиракюз, США, 7-ма Конференція Комітету та Головних Управ ОДУМ-у США й Канади. На Конференції були присутні члени Центрального Комітету й Головних Управ ОДУМ-у з міст Нью-Йорку, Ньюарку, Чікаго, Сиракюз, Трентону, Клівленду, Бафало й Бріджпорту (США) та з Торонта й Ст. Кетеринс (Канада). До президії Конференції обрано: Є. Федоренко — голова, Л. Ліщина — заступник, З. Подобинська — секретар.

На Конференції звітували з своїх ділянок члени Центрального Комітету, за загальну працю ОДУМ-у в США й Канаді — голови Головних Управ, за видавництво "Молодої України" — члени редакційної колегії.

Після жвавих дискусій над звітами, затверджено нові правильники для адміністрації та редакційної колегії "Молодої України", правильник стипендійних фондів імени Павлушкова при ОДУМ-і та прийнято зміни до правильника Центрального Комітету ОДУМ-у.

Конференція постановила влаштувати чергову літню зустріч одумівської молоді та старшого громадянства в 1963 р. на терені Канади в околицях Торонта. Програму зустічі підбиратиметься й підготовлятиметься спільними силами Головних Управ, також у практичному переведенні зустрічі братимуть участь одумівці з США й Канади. В програму зустрічі входитиме самодіяльність юних та старших одумівців із США й Канади, дефіляда одумівців, спортові змагання, ватра, розваги і т. п. Для учасників і гостей зустрічі, в одній з кращих заль м. Торонта, буде влаштований великий бал-забава.

Головні Виховні Ради Юного ОДУМ-у підготовляють літні табори для юних одумівців та пляни виховної праці на літо 1963 року.

Центральний Комітет готує до друку збірник-альманах ОДУМ-у.

Конференція доручила редакційній колегії відзначити видання сотого числа "Молодої України" і з цієї нагоди змінити орнаментацію обкладинки журналу.

Під час перерви Конференції члени управи та філії ОДУМ-у в м. Сиракюз: М. Дяченко, І. Кучерекко, М. Новохатько, О. Кравець, Л. Юрченко, А. Холоїд, Л. Кравченко частували учасників Конференції смачним спільним обідом, на якому учасники склали на пресовий фонд "Молодої України" $ 60.00.

Учасники Конференції складають сердечну подяку філії ОДУМ-у в м. Сиракюз і організаторам за щире прийняття та жертводавцям за подарунок на пресовий фонд журналу.

Слід відзначити, що Конференція ЦК відбувалася на високому діловому рівні і з півгодинною перервою на обід тривала від 12-ої години дня до 1-ої години ночі, потім більшість учасників Конференції після однієї невиспаної в подорожі ночі, повертались 300—500 миль додому.

А. Д.

РЕЗОЛЮЦІЇ СЬОМОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЦК ОДУМ-у

1. Сьома Конференція щиросердечно вітає всі українські Церкви і їх Достойників, Державний Центр УНР, всі молодечі українські оранізації, товариства й установи, які борються за здійснення українських національно державних ідеалів.

2. В сорок п'яті роковини Відродження Української Державности, Сьома Конференсія, разом з усім членством ОДУМ-у, схиляє свої голови в поклоні перед тими Героями, які склали своє життя в боротьбі за Українську Народоправну Державу. Сьома Конференція закликає членство ОДУМ-у гідно відзначити цю річницю, влаштовуючи свої й беручи активну участь в інших імпрезах з цієї нагоди.

3. Сьома Конференція з глибоким сумом сприйняла вістку про смерть члена Української Національної Ради і її Виконавчого Органу, сл. п. Федора Петровича Пігідо. Сьома Конференція висловлює глибоке співчуття Виконавчому Органові, Українській Національній Раді та родині Покійного.

4. Беручи до уваги велику вагу справу виховання молоді на засадах християнської етики й моралі, Сьома Конференція закликає всіх членів ОДУМ-у якнайбільше свого часу приділяти релігійному вихованню молоді й дорослу.

5. ЦК ОДУМ-у пильно слідкує за ростом і вихованням української молоді в Юнодумі. Сьома Конференція звертає увагу членства ОДУМ-у, батьків, педагогів та всього старшого громадянства на пекучу потребу всебічної допомоги українському молодому доростові, згуртованому в Юнодумі.

6. Вважаючи друковане слово найліпшим засобом зв'язку між розкиданою одумівською молоддю та висловом збірного обличчя ОДУМ-у, Сьома Конференція звертає увагу одумівської молоді й старшого громадянства на той прикрий факт, що "Молода Україна" й далі не має твердої фінансової бази для дальшого стабільного існування. Тому Сьома Конференція закликає всю одумівську молодь, старше громадянство, читачів "Молодої України" та всіх тих, кому дорога справа національного виховання української молоді — підтримати "Молоду Україну", приєднуванням нових передплатників, а також своїми щедрими пожертвами на пресовий фонд.

7. Сьома Конференція проголошує КВІТЕНЬ місяць — місяцем "Молодої України" і зобов'язує ЦК та Крайові Головні Управи ОДУМ-у вжити всіх потрібних заходів, щоб місяць квітень, кожного року, був успішно використаний для добра "Молодої України".

8. Сьома Конференція звертає увагу Крайових Головних Управ ОДУМ-у на потребу тіснішої співпраці з ЦК та зобов'язує до повної піврічної звітности перед ЦК ОДУМ-у.

Сьома Конференція рівно ж закликає Крайові Головні Управи ОДУМ-у США й Канади до тіснішої взаємної співпраці.

9. Сьома Конференція схвалює думку доцільности існування однієї Головної Виховної Ради при ЦК ОДУМ-у.

10. Сьома Конференція ЦК ОДУМ-у доручає Референтурі Юнацтва при ЦК виготовити один центральний правильник Юнодуму для всіх країн, де існує ОДУМ та зобов'язати клітини Юнодуму провадити працю згідно з цим правильником.

11. Конференція закликає одумів-

ську молодь пильно слідкувати за подіями в Україні, тримаючи ідейний зв'язок з поневоленим українським народом.

12. Сьома Конференція висловлює щиру подяку всім тим особам та організаціям, які спричинилися, або спричинюються для добра одумівської молоді взагалі, а Юнодуму зокрема, особливо в ділянці виховної діяльности.

ПРЕЗИДІЯ СЬОМОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЦК ОДУМ

Сиракюз, Нью-Йорк, 1-го грудня 1962 року.

МИСТЕЦЬКЕ ДОЗВІЛЛЯ ОДУМ-у В ЧІКАҐО

У неділю 25 листопада в школі Шопена при великій кількості присутніх відбувся мистецький виступ філії ОДУМ-у, що мав великий успіх. Вечір мистецького дозвілля ОДУМ-у майже на протязі двох годин тримав глядачів у захопленні.

У виступах брали участь квінтет ОДУМ-у: Галина Бойко, Віра Тарасенко, Марія Коновал, Стефа Ковальчук, і Катя Щибря, які проспівали одумівський марш на слова Івана Багряного, муз. Миколи Фоменка, "Пісню про Київ" і "Берізку". А пізніше виконали українські народні пісні — "Дівчинонька по гриби ходила", "Туман яром" та "Тече вода каламутна".

Юна і талановита піяністка Євгенія Петренко виконала на фортепіяно музичний твір Моцарта "Рандо". Олексій Пошиваник прочитав гумореску відомого гумориста Остапа Вишні "Підмолоджування". Стефа Ковальчук продеклямувала з доброю дикцією уривок з поеми Вол. Сосюри "Тарас Трясило". Танцювальний ансамбль "Метелиця", під керівництвом Ростислава Тягнибока, виконав три танці, які полонили публіку: "Козачок", "Гуцульський танець" і "Гопак". Марія Меркело програла з чуттям і ентузіязмом сольо на акордеоні варіянт на мелодію "Їхав козак за Дунай" і "Мадярську рапсодію номер 2" муз. Ліста. Молодий тенор Юрій Мохонь під акомпанімент Люби Іванової проспівав арію з опери "Паґлячі" композитора Ліонкавальо, українську нар. пісню "Чорні брови" і на виклик публіки пісню "Сам дей". Відомий чікаґський співак Дмитро Шкурпела і Юрій Мохонь під той же акомпанімент виконали дует "Де ти бродиш моя доле" на слова Писаревського, муз. Кропивницького-Заремби і "Коли розлучаються двоє" на слова Гайне, а музику до них написав наш славний ювіліянт композитор Микола Лисенко. Усі виступи глядачі нагороджували гучними оплесками. Одумівське мистецьке дозвілля зшивав докупи вдалими, дотепними, вишуканими перлами української поезії і гумору Дмитро Грушецький.

МОЛОДЬ ПРИ ПРАЦІ ДЛЯ ЦЕРКВИ

Членство української православної громади при церкві Пресв. Тройці в Лондоні, Онт., вірне християнським ідеалам українського народу, споруджує нову святиню, як гідний доказ славної минувшини тепер поневоленої Батьківщини.

Будова церкви, що коштуватиме близько 100 тисяч долярів, вимагає багато жертвенности й праці, але треба ствердити, що членство з подиву гідним завзяттям виконує це своє важливе завдання. Будується церкву в українському стилі за плянами інж. Ґ. Ґреґорі. Жіноцтво при церкві віддано працює для роздобування фондів, а наша молодь теж не залишається позаду під цим оглядом, і саме це хочеться тут висвітлити.

У цьогорічнім осіннім сезоні 6 дівчат-одумівок взяли активну участь в розпродажі квитків на розиграву телевізора, що його подарував п. І. Савюк для збільшення будівельного фонду. В суботу, 27-го жовтня, в залі Українського Клюбу ім. І. Франка відбулась сама імпреза розиграви й належного відзначення учасниць змагу — Раї Лисенко — яка вийшла Королевою, Лєни Володченко, Ніни Панасейко, Валі Федоренко, Люби Рибка й Люди Підопригори. Традиційну коронацію перевів настоятель громади, о. М. Дебрин, після чого всім учасницям змагу висловили подяку — п-ні О. Співак, від Союзу Українок, а п. А. Степанюк від Будівельного Комітету Церкви. Вибрана Королева, п-нна Рая Лисенко висловила готовість молоді до дальшої праці й подяку всім за подану їм допомогу.

Треба радіти, що наша молодь проявляє готовість працювати на національному ґрунті. Як на канадські умовини, вана, до речі, завдяки батькам, зберегла рідну мову, як найважливіший чинник національної свідомости. Для цієї молоді у великій мірі так жертвенно й будуємо величну церкву, бо церква — це духова основа й твердиня народу й вона одинока зуміє зберігти духово молодь і затримати її при собі. Щоб цю відрадну обставину якнайстаранніше й найшвидше використати, слід дати молоді змогу самодіяльно й організовано включитися в громадський процес праці, вщеплювати в неї моральні багатства українського народу, здобуті на основі науки Христа, й творчі первні духовости передових українських людей.

Одумівка Рая Лисенко — Королева розпродажу квитків на будову української церкви в Лондоні.

Наше жіноцтво, з рамени якого переведено цю імпрезу, що принесла понад $1100 прибутку, висловнює щире признання учасницям змагу за працю, а всім, що допомогли в цім ділі, — сердечну подяку.

(А. Н.)

ТОВАРИСЬКА ХРОНІКА

18 листопада 1962 року в Чікаґо відбулося весілля секретаря ЦК ОДУМ-у, Миколи Дзябенка, з одумівкою Оленою Павелко, членом і керівником квінтету чікаґської філії (від початку заснування був квартетом, пізніше число дівчат-співаків збільшувалось й доходило до 7, але вони найчастіше виступають як квартет або квінтет).

Боярами в них були активні ОДУМ-івці США: Віктор Росинський (Ньюарк), Євген Кальман — орг. реф. ГУ ОДУМ-у з Трентону, Василь По-

номаренко — реф. зовнішніх зв'язків ЦК ОДУМ-у з Клівленду і Василь Колосюк з Дітройту. Так само і більшість дружок — це активні члени одумівського руху.

На їхньому весіллі були присутні члени ГУ ОДУМ-у США з Чікаґо Віра Лукаш, Олексій Коновал і Ярослав Меркело.

Від одумівського руху та чікаґської філії вітав молодих Олексій Коновал, а члени чікаґської філії — Стефа Ковальчук, Ярослав Меркело і Олексій Пошиваник — піднесли їм букет червоних троянд. Квартет філії — Галина Бойко, Марія Коновал, Віра Тарасенко і Стефа Ковальчук — проспівали їм їхню улюблену пісню "І чого тікати". І справді, як кажеться в пісні, "І чого тікати, як зійшлись путі, як любов єднає щастям у житті".

Хронікар

ПОДОРОЖ ДО КИЄВА

Був погожий соняшний ранок. Коло катедри св. Володимира в Торонті зібрались, як бджоли коло вулика, юні одумівці та з нетерплячкою чекали, коли вже відкриються двері автобуса. Наші виховники, чекаючи на спізнених, сказали нам займати місця.

Нарешті автобус рушив до Києва. З вікон було видно різноманітні осінні кольори. Лунали бадьорі пісні одумівців, серед яких було чути також голоси наших провідників.

З кожною хвилиною ми наближалися до Києва, і ось нарешті автобус заїхав у ворота оселі. Не чекаючи черги, всі конулись до дверей, щоб швидше ступити на землю оселі.

Не зважаючи на не зовсім лагідну погоду (бо було холодно), енергійні одумівці розпочали свої гри. Дівчата разом із хлопцями грали у відбиванку. Під час цієї гри, один з наших більших хлопців (Б. Л.) з допомогою інших розклав ватру. Грачі, відчувши голод, поспішили туди, де палав вогонь. Кожний дістав з своєї торби їжу і разом поклали на один стіл.

Огонь весело затріщав, коли ми почали смажити ковбаски. Менші одумівці облизували свої уста, шукаючи другої добавки.

Полум'я зменшувалось і незабаром сонце почало ховатися за обрій.

Наближався час від'їжджати, і ми нехотя рушили назад до Торонта.

Т. К. А. В.
Рій "Лісові дзвіночки"

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР В НЬЮ-ЙОРКУ

Культурний Центр у Нью-Йорку постав з ініціятиви Василя Авраменка та видатних українських діячів науки, мистецтва, літератури.

Ще в травні 1962 р. ініціятивна група купила будинок на Площі св. Марка, біля церкви св. Юрія. Будинок має п'ять поверхів: внизу велика пивниця, на партері ресторан-сальон, на верхніх трьох поверхах — шість великих заль, придатних для різного роду національних інституцій. На п'ятому поверсі знаходяться канцелярії та умебльовані готельні кімнати. Будинок куплено за 60 тисяч долярів, із яких 25% заплачено готівкою, як також переведено біжучий ремонт, що виносить понад 20 тисяч долярів.

Мета культурного центру підготувати кандри майстрів: музично-хорально-танцювального, сценічно-театрального й кінематографічного та образотворчого мистецтва, а також створити постійний Музично-Танцювальний Ансамбль в Нью-Йорку. В репертуарі Ансамблю будуть як народній, так і клясичний балет. Ансамбль періодично відбуватиме подорожі по Америці й Канаді, а також країнах Західнього обшару, гідно репрезентуючи українську національну піснетворчість і балет.

При культурному центрі буде організована однорічна середня школа українознавства за програмою: Українська мова, Українська література, Історія України, Філософія України, Українська Геральдика, Історія Українського Війська, Історія Українського мистецтва, Географія України, Господарство України, Археологія України, Краєзнавство та інші дисципліни. Лекторами забезпечать УВАН і НТШ в Нью-Йорку.

За півроку в Будинку Культурного Центру переведено ремонт і вже діють:
Готель-Ресторан, Спортовий Клюб Української Молоді; Воєнно-Історичний Музей; Постійна Школа та Інструкторські Курси Танцю, що розпочали свою працю 19 жовтня. Заняття відбуваються тричі на тиждень — в п'ятницю, суботу і неділю.

Іде підготовка до відкриття Образотворчого Музею Фолкльористики, впорядковується Бібліотеку-Читальню.

Великі залі упорядковані для мистецьких студій, шкіл, курсів, доповідів, рефератів, дискусій, зборів, концертів, вистав, кінофільмів та художніх виставок майстрів різця й пензля.

Урочисте відкриття Українсько-Американсько-Канадійського Культурного Центру в Нью-Йорку — приурочено до 40-літнього ювілею танцювально-мистецької діяльности основоположника народнього танцю в Україні Василя Авраменка, що припадає на грудень 1962 року.

Кость СЛОБІДСЬКИЙ

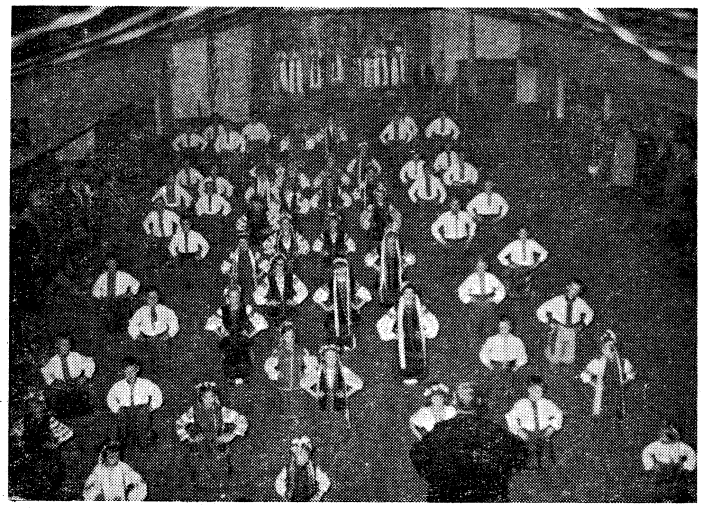

Вправи української молоді в будинку Українсько-Американсько-Канадійського Культурного Центру в Нью-Йорку.

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Українська молоде!

Тепер в Америці формується Український Публіцистично-Науковий Інститут. Керівники Інституту поставили завдання: джерельно і науково боротися проти українських ворогів, які сторіччями нищили і грабували українське культурне надбання, а історію українського народу перекрутили і зфальшували.

Не зважаючи на те, що вже в цілім світі завалився колоніялізм-імперіялізм і колишні поневолені народи геть скинули тяжке колоніяльне ярмо, стали вільними, суверенними народами в своїх державах, наші ж вороги — московські імперіялісти і далі намагаються зробити нас, українців, Іванами, що не пам'ятають своєї рідні. Вони скрізь просовують у вільний світ свою історію-фальшивку, різні книжки, журнали та газети, в яких фальшиво інформують чужі народи про Україну та український народ.

Цілком зрозуміло, що з такими ворогами боротися одній людині не по силі. З ними може боротися і поборювати їхні фальшивки тільки науковий колектив. А тому, ми всі, а особливо українська молодь, мусимо вписуватися членами в Український Публіцистично-Науковий Інститут, щоб допомогти керівникам Інституту не тільки поборювати ворожу не правдиву інформацію про Україну та український нарід, а щоб вони змогли видати важливими чужими мовами джерельно і науково опрацьовану Історію України та розіслати її по всіх як американських, так і европейських урядових бібліотеках. Щоб вони змогли теж видавати чужими мовами журнали та газети, через які правдиво інформувати чужі народи про Україну та її нарід.

Не будемо цього робити, ми тим допоможемо нашим ворогам знищити нас, як нарід.

Вам, певно, всім відомо, що на 22-м з'їзді в Москві червоних круків ухвалено постанову про 'злиття народів" в СССР, себто вони хочуть асимилювати і підігнати всі поневолені Москвою народи під керівництво "великаво" руськаго (москвинів) народу. А тому ми, українці, у вільному світі мусимо боротися за право нашого народу, який стогне там, на нашій Батьківщині, під брудним лаптем червоного окупанта.

Ми мусимо боротися тут за вільну і суверенну Українську Державу.

По інформації і в справі впису в члени Українського Публіцистично-Наукового Інституту потрібно звертатися до Нью-Йорку на адресу:

G. Bohun de Lare
341 East, 119 St.
New York 35, N. Y., USA

або безпосередньо до централі.
в Чікаґо на адресу Голови Осередку:
Ukrainian Research and Information Institute
c/o Dr. T. Lapychak
2534 W. Chicago Avenue,
Chicago 22, Illin., USA

З НОВИХ ВИДАНЬ

"УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ" — другий том "УКРАЇНСЬКОЇ ВИСОКОЇ ШКОЛИ НА ЧУЖИНІ"

Видана в Нью-Йорку абсольвентами Української Господарської Академії та Українського Технічно-Господарського Інституту в 40-ліття заснування УГА і 30-ліття УТГІ, книжка має 272 сторінки, ілюстрована 290 оригінальними світлинами. Ціна в твердій оправі — 7 долярів, брошурована — 6 дол. У цьому виданні подано докладну історію постання, розвитку, структуру й діяльність УТГІ — єдиної української вищої політехнічної школи на еміґрації в Европі.

В часах другої світової війни, несприятливі умови праці та переслідування німецьким окупаційним урядом професорів і працівників інстутуту, змусили інститут тимчасово припинити свою діяльність. Пізніше, на повоєнних згарищах переможеної Німеччини, старі кадри академії, підтримані абсольвентами УГА та науковцями з рядів нової еміґрації — створили визнаний американським і німецьким шкільними інспекторами Український Технічно-Господарський Інститут, на шкільних лавах якого засіло близько 1300 студентів.

В роках 1946—1948 закінчили матуральні курси при УТГІ 60 осіб, набувши тим самим право стати дійсними студентами УТГІ та інших високих шкіл у країнах нового поселення. Впродовж праці УТГІ від 1946—1952 р. інститут випустив 307 абсольвентів, дипломованих інженерів, багато з яких, склавши додатковий іспит на вступ до професійних товариств, дістали право відкрити свої спілки у США й Канаді, інші, без додаткового іспиту — працюють за набутим в УТГІ фахом у місцевих інституціях.

На 270 світлинах, що займають 85 сторінок, подано увесь професорський склад школи, студентів під час авдиторних, лябораторних та польових навчань, спільні прогулянки тощо.

Видання "Українська Висока Політехнічна Школа на чужині" являє собою велике надбання української політичної еміґрації, цінний довідник розвитку української освіти й культури на еміґрації та незамінну пам'ятку для тих, хто вчився в УТГІ.

А. Д.

НОВА УПРАВА МИСТЕЦЬКОГО СТОВАРИШЕННЯ "КОЗУБ"

У неділю 4 листопада ц. р. відбулися Загальні Річні Збори членів Мистецького Стоваришення "Козуб", на яких обрано нову Управу в такому складі: І. БОДНАРЧУК — голова, НІНА МУДРИК-МРИЦ — секретар, МИХАЙЛО ҐАВА — скарбник. Контрольна Комісія: Петро ВОЛИНЯК, Корнило САВИЦЬКИЙ, Дмитро РОМАНИК.

Збори винесли подяку з признанням уступаючій Управі, зокрема колишньому голові артистові Михайлові ГОЛИНСЬКОМУ та секретареві Павлові СТЕПОВІ за їхню трирічну щироviддану працю в "Козубі".

На внесок уступаючої Управи Збори ухвалили пожертвувати на Фундацію ім. Шевченка $ 25.00, на документальну книгу українського поселення в Канаді (з нагоди 100-ліття Канади) — $ 25.00, на радіовисильню "Пісня України" та на пресу, що завжди оголошує імпрези "Козуба", а саме: Новий Шлях, Наша Мета, Вільне Слово, Нові Дні, Молода Україна, Український Голос, Українські Вісті — по $ 6.00.

Вечірки "Козуба" й надалі відбуватимуться кожної п'ятниці в тому ж самому приміщені
YWCA — 21 McGill St. Yonge & College, Toronto.

Нова Управа поставила собі такі завдання: відмолодити "Козуб", збагачувати вечори цікавими програмами, включати в програми творчий елемент старших і молоді, особливу увагу звернути на творчу молодь.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

Як відомо, літом 1962 р. Кремль проголосив різку підвишку на підставові харчові продукти, які в совєтській системі належать до категорії люксусів — м'ясо і молоко.

Совєтська преса, як звичайно, захлиналася, звітуючи про те, як народ з ентузіязмом сприймає нове викачування спорожнілих своїх кишень, але промовчала "ентузіязм" населення міст Новочеркаське і Ростов, бо там "ентузіязм" перетворився на демонстрацію, яку перелякані партійні керівники "втихомирили" поліційними кулями.

Після демонстрацій, для заспокоєння населення, Хрущов вислав Фрола Козлова до Ростова, розглянути існуючий стан на місці.

На спеціяльній сесії ростовської комуністичної партії, як і слід було сподіватися, Ф. Козлов скинув вину за невдоволення населення на міський уряд і міський партійний апарат. Незабаром після того перший партійний секретар Ростова — Басов був переведений на іншу працю, до іншого міста.

Намагаючись тримати скандал у секреті, Кремль заборонив в'їзд у ці міста чужинецьким і совєтським проїжджим, мотивуючи заборону "карантеною". Молоді цих міст заборонено на протязі двох років збиратися на вулицях.

Недавно стало відомо, що подібні демонстрації невдоволеного злиднями совєтського населення мали місце також у Донецьку, Грозному, Камерово та в інших містах Совєтського Союзу.

**
*

Вірменське видання газети "Комуніст" за 3-тє серпня подає, що у Вірменії продукція овочів і ярини в цьому році значно знизилася.

Перший секретар комуністичної партії Вірменії, Заробіян, склав усю вину за безвідповідальне і невміле господарювання на міністерство сільського господарства.

**
*

За звітом міністра радіо й телевізії Білоруської ССР Л. Костюшка, видрукуваним в "Совєтській Білорусі", устаткування телевізії в Білорусії іде повільним темпом. До цього часу лише одна шоста території Білорусії і половина України можуть бачити телевізійні передачі (якщо звичайний совєтський громадянин взагалі матиме колись можливість придбати телевізійне устаткування).

**
*

За інформаціями "Комсомольської Правди" з 1-го липня, до Криму щорічно приїжджає на літні вакації 400,000 "незорганізованих" відпочивальників. Держава не може постачити для них приміщень і тому більшість з відпочивальників нелеґально зупиняється у приватних помешканнях, що порушує совєтські закони.

"Комсомольська Правда" не потрудилася пояснити, чому держава за 45 років не спромоглася постачити відпочивальників приміщеннями, тоді як приватні власники помешкань можуть це робити.

**
*

У "Правді" за 30-те серпня видрукувано листа вчителя Ґанкларзе до Тбіліської фабрики взуття ч. 1, в якому він пише:

"Я був надзвичайно задоволений, коли мені пощастило купити синові пару черевиків виробу вашої фабрики. Але моя радість була передчасною. На другий день, дослівно на другий день, черевики стали не придатні до вжитку. Їхня якість поставила мене в погане становище перед сином. Як так можна виготовляти такі товари на продаж?"

"Правда" розглянула листа і перевела слідство. Висліди слідства такі: Фабрична контора заповнена скаргами покупців на низьку якість взуття. Документи показують, що в минулому році покупці повернули понад 224,000 пар купленого, цілком невживаного взуття до направи.

**
*

Перший партійний секретар новоствореної західньої Казахстанської зони Ф. С. Коломієць у "Казахстанській Правді" з 3-го липня стверджує, що вся зона, а особливо Уральська область переживає хронічну втрату худоби, коней, овець і кіз.

На протязі перших трьох років семирічного пляну, у колгоспах і комунах західнього Казахстану "загубилося" 79,000 голів худоби та більше мільйона овець і кіз. У самій Уральській області, від початку цього року "загубилося" 19.000 голів худоби, 7.000 свиней і 14.000 овець.

Далі Ф. С. Коломієць додає: "У 1916-му році у західньому Казахстані було 840.000 коней. На сьогоднішній день, у всіх категоріях ферм, коней зареєстровано 209.000.

**
*

Єдина ділянка всієї совєтської системи, яка не відстає від пляну — це русифікація підсовєтських народів.

У "Літературній Газеті" за друге вересня, Ахед Аґаєв пише:

"Виглядає, що деякі неросійські автори змушені писати своєю рідною мовою, хоч зрозуміло, що вони воліють писати мовою російською... Критики повинні звернути на це увагу. Цілком нормально, що єдина літературна мова СССР повинна бути російська".

"Говорячи про себе", пише далі він, "я стою за тим, щоб письменники, які мають досить відваги, відкинули упередження і почали писати виключно своєю другою рідною мовою (цебто російською — ред. "М. У").

**
*

А. Скабра — секретар ідеологічних справ комуністичної партії, на річному пленумі Центрального Комітету Комуністичної Партії України, що відбувся в серпні ц. р., виступивши з доповіддю проти "буржуазного націоналізму", скерував усю свою увагу на повну русифікацію України. Він вважає, що партійні керівники повинні інтенсивніше працювати над русифікацією, що "у нашій державі є багато людей, які ігнорують об'єктивний процес соціялістичних націй взаємного збагачення культур", "впливові особи й інтеліґенція мають тенденції ідеалізувати минуле з історії українського народу"...

Під обстріл А. Скабри попали молоді українські письменники, критики, артисти, композитори, "які хоч і виховані у совєтських школах — продукують роботи з характером динамічного українського патріотизму та персонального культу, що суперечить совєтській ідеології".

**
*

За останніми даними, редакційний склад двох українських журналів: "Літературна Газета", яка змінила назву на "Літературна Україна" та "Вітчизна" змінений за публікацію "єретичних поем і новель".

А. Д.

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

Вельмишановні Панове!

Що нове число "Молодої України", то все привабливіше... Нашу еміґраційну поезію в журналі добре репрезентують Б. Олександрів, Ю. Буряківець і Т. Матвієнко. Також журнал друкує глибокодумні поезії сучасних молодих поетів з поневоленої України... Захоплююся публіцистичними статтями С. Голубенка та Ю. Дивнича... З прози цікавими є "Фраґменти" М. Дального.

Моє єдине побажання — щоб у журналі більше друкувалося творів наших наймолодших авторів. Хай буде надія, що надходить зміна старшим письменникам, які поступово від нас відходять.

З правдивою до Вас пошаною,
А. ЛЕГІТ

Вельмишановні Друзі!

Хто тягне — того й батогом. Таке враження склалося в мене після прочитання в останньому числі "Молодої України" листа пана І. Д., з критикою статті о. прот. Миколи Овчаренка про походження світу.

З окремими тезами о. Овчаренка можна згоджуватись або не згоджуватись, треба однак бути вдячним йому за опрацювання цієї важливої й тяжкої теми в сприйнятливій для сучасної молоді формі... Мені здається, що "Молода Україна" могла знайти кращий спосіб для відзначення ювілею свого давнього співробітника й великого прихильника одумівської молоді о. прот. М. Овчаренка.

З привітом,
Ваш М. ГАЙДАР

Шановна Редакціє!

На 23-ій сторінці журналу "Молодої України" ч. 97, у відділі "З науки й техніки" під заголовком "Обід у кишені" подано: "Нещодавно одна англійська фірма випустила оригінальні тюбики з супом і рідкими молочними продуктами. У тюбик вмонтований хемічний нагрівальний елемент. Досить піднести до нього запалену сигарету, як елемент загориться і нагріє те, що в тюбиках.."

Це старий винахід американської фірми. Консервовані рідкі харчові продукти у таких бляшаних посудинах отримували американські вояки ще у 1945 році. Декілька таких бляшанок у тих роках діставалося через чорний ринок і до мене.

До речі, харчових продуктів у самонагрівальних бляшанках на ринках ні в Канаді, ні в США я не зустрічав. Очевидно, ці бляшанки вироблялися виключно для вжитку армії.

А. Д.

Вельмишановні Панове!

...Прошу прийняти від мене вислови щирого мого признання Вам за "Молоду Україну", ч.ч. 95-96. Те подвійне число презентується майже на всі сто відсотків так, як я собі завжди уявляв "МУ" й Вам про це писав.

Поезія з України це просто окраса цього числа! Бо ті зразки, які Ви вмістили, непересічної краси й глибокого змісту. Даремне в наступному числі в листі до Редакції "МУ"... пан О. К. застерігається проти такої кількости поезії. На мою думку, поезії ніколи не може бути забагато, бо якраз вона є завжди показником величі культури. А такі зразки, як Ви вмістили, то це просто гордість української культури...

Стаття Леоніда Полтави звернула увагу читачів "МУ" на літературні справи в теперішній Україні. "Фраґменти" Мар'яна Дального показують, що молоде творче покоління у вільному світі щось таки робить! Передрук із "Свободи" статті Дивнича також на місці, бо багато наших людей не читають "Свободи".

Статті Сергія Голубенка теж мають свою вартість, але тільки для дуже обізнаного читача...

Дрібні вісті зі світу та з життя ОДУМ-у також цікаві. Тільки серед успішної української молоді була не одна лише Леся Діденко! Було їх значно більше! Не треба їх промовчувати.

Одним словом, число 95-96 "МУ" було дуже вдале й моя щира подяка та признання Вам за нього.

Писання п. Спостережника оригінальні, часом влучні, а часом події, подані в них, відомі тільки вужчому колу читачів, але в кожному разі не такі, щоб через них аж переставати читати "МУ"...

Щасти Вам, Панове, в дальшій праці для добра української молоді!

З пошаною
Г. ГОРДІЄНКО

СПРОСТОВАННЯ

В журналі "Молода Україна" за серпень-вересень 1962 р. у статті п. Івана Винника, хорунжого Армії УНР, на сторінці 23-ій зазначено, що Начальником Житомирської пішої Юнацької Школи в кінці червня 1919 року був полк. Вержбицький, якого за невиконання наказу продовжувати боротьбу з отаманом Волохом, який захопив Державну Скарбницю, мали розстріляти, але Головний Отаман Симон Петлюра помилував його і тільки наказав здеґрадувати в козаки. Це діялося десь у грудні 1919 року.

З огляду на те, що до мене дійшли відомості, що дехто з б. українських вояків у Німеччині розповсюджує чутки і листи, пов'язуючи наведену статтю хор. Винника в журналі "Молода Україна" з моєю особою, цим категорично заявляю, що ніколи Начальником Житомирської пішої Юнацької Школи, як і Спільної Юнацької Школи не був.

Почав я військову службу в Українській Армії в самокатних частинах з листопада 1917 року до 25 січня 1918 р. 27-го січня 1918 року був покликаний до Запорізького загону, що зформувався в Білгороді за Святошином на чолі з ген. Прісовським. Цей загін був переформований в дивізію, що мала назву І-ша Запорізька дивізія (ген. Натієв), в якій мене було призначено начальником оперативного відділу, а згодом начальником штабу дивізії. Після славетнього походу на Крим, дивізію було розвернуто в корпус, який став називатися І-им Запорізьким корпусом, на начальника штабу якого мене було покликано. Це сталося 5-го травня 1918 р. На цій посаді я пробув до вересня 1919 року, коли мене тяжко хворого завезли додому, де я, переховуючись від ворога, що посунув на Україну, перебув до жовтня 1920 року.

У цей час через Деражню переходила 2-га піша Волинська дивізія, до якої мене було покликано і в складі якої я себе вважаю і по сей день.

У цій же Волинській дивізії на подання генерала Загродського мене підвищено до ранґи полковника.

Полковник П. ВЕРЖБИЦЬКИЙ

ВІД РЕДАКЦІЇ: Стаття хор. І. Винника передрукована із збірника Укр. Воєн. іст. Т-ва за "Державність" ч. 9, 1935 р. Каліш, Польща.

Фундація ім. Тараса Шевченка

Українці Канади!

Праця і жертва наших батьків і матерів та патріотичні змагання українських громадських діячів, наших попередників, підготовили основи до здійснювання великих завдань.

Повоєнні Конґреси Українців Канади намітили важливі завдання в різних ділянках і передали їх до виконання Комітетові Українців Канади. Особливу увагу широкого загалу звернули на себе два з них — спорудження пам'ятника Тарасові Шевченкові та Народня Фундація Українців Канади ім. Тараса Шевченка.

Перший — уже зреалізований. Минулого року на заклик Комітету Українців Канади, п'ятдесятитисячна маса з найдальших провінцій Канади на Всенародньому Шевченківському Здвизі у Вінніпезі маніфестувала акт офіційної передачі пам'ятника на власність і під опіку українській спільноті в цій країні.

Здійснення другого проєкту започатковане і має бути закінчене в 1964 році, в 150-ліття народження поета. Тепер це найважливіше завдання українців Канади.

Ідея Шевченківської Фундації, що її реалізуємо на спільній всеукраїнській базі, це наш заповіт і дар для майбутніх українських генерацій. Ми хочемо, щоб вони зберегли в Канаді назавжди свою народню ідентичність і українську культуру і на базі Шевченківської Фундації знайшли для цього організаційні форми і фінансові засоби.

Ось тому капітал Шевченківської Фундації буде непорушний і тільки прибутки з відсотків будуть призначувані на загальні українські культурно-освітні й наукові цілі, на стипендії українським студентам, на творчу працю наших мистців, письменників, поетів.

Громадяни і Громадянки!

Для виконання великої організаційної підготовчої праці і зібрання основного капіталу залишилося небагато часу. Нехай же це звернення дійде якнайшвидше до відома всіх українських громадських організацій та окремих наших громадян, що свідомі важливости Шевченківської Фундації. Нехай його слова зміцнять у народі солідарність і викличуть творчий ентузіязм, щоб почате діло довести до успішного завершення.

Комітет Українців Канади

ЗАПРОШЕННЯ

Об'єднання Демократичної Української Молоді
філія в Неварку
має шану запросити Вас на
ТРАДИЦІЙНУ МАЛАНКУ
що відбудеться в суботу, 12-го січня 1963 року
у приміщенні
VETERANS FALCON HOME
786 So. 20th Str. Newark N.J.
забава починається о 8-ій год. вечора
STAR ATTRACTION EDDIE BASTINELLI.
Грає чудова й всім відома оркестра
В. Бучковського.
Смачний буфет.

Управа філії ОДУМ-у.

ОДУМ в Нью-Йорку
влаштовує
НОВОРІЧНИЙ БАЛЬ
зустріч Нового 1963 року
в понеділок 31-го грудня
у найбільшій залі
CENTRAL PLAZA HALL
111 Second Ave. (між 6 і 7 вул.)
MAIN BALL ROOM (5th floor)
Заля добре удекорована. Місця при столиках запевнені. Напитки і буфет у власнім заряді.
Початок о 9-ій год. вечора.
Грає відома оркестра В. Босого.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС
ОПАЛОВУ ОЛИВУ

- **дамо Вам першорядну обслугу,**
- **чистимо, направляємо і вставляємо нові печі (форнеси).**

DNIPRO FUEL OIL LTD.
TORONTO, 196 BATHURST ST.
Tel.: EM 6-6539
вночі: RO 6-8446 — EM 6-6539

З святами Різдва Христового й Нового року вітаємо Редакцію "Молодої України", Українську Національну Раду, українські церковні, суспільно-громадські та політичні організації і всю українську молодь на Батьківщині й на еміґрації, що бореться за свободу й незалежність свого народу.

Філія ОДУМ-у в Торонто

КАЖУТЬ, БУЛО ТАК

ТРОХИ ЗАПІЗНО

До відомого віденського музики прийшла поважна пані:

— Маєстро, як на вашу думку, чи можна в тридцять п'ять років почати вчитися гри на фортепіяно?

— Звичайно, — посміхаючись, відказав музика. — Якби ви тоді почали, то грали б уже цілком пристойно.

ДОБРА ПОРАДА

Видатний німецький письменник Теодор Фонтане, працюючи редактором в одному з берлінських видавництв, одержав від молодого поета кілька поганеньких віршів, що супроводжувались таким листом: "Оскільки розділові знаки для мене не мають значення, впишіть їх, будь ласка, самі".

Фонтане негайно відправив вірші авторові з таким зауваженням: "Наступного разу надішліть мені, будь ласка, самі тільки розділові знаки, а вірші я сам впишу".

ШКОДА ТІЛЬКИ...

Ознайомившись з музикою молодого композитора, Франц Ліст сказав йому:

— У ваших творах справді є багато гарного й нового. Шкода тільки, що гарне не нове, а нове не гарне.

ПОЩАСТИЛО!..

Свого часу одна трохи ексентрична поклонниця подарувала композиторові Ріхарду Штраусу з нагоди його 50-ліття страуса ("Штраус" у перекладі німецької мови — страус). Штраус не знав, що йому робити з цим незвичайним дарунком. Він віддав його зрештою в зоопарк, зауваживши:

— Яке щастя, що моє прізвище не Лев.

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ
404 Бетурст вул., Торонто,

- △ **Платить 4% за депозити.**
- △ **Уділяє високі та дешеві позички.**
- △ **Асекурує ощадності до $2 тисяч, позички до $10 000.**
- △ **Щоденне і вечірнє урядування.**

Впишіться і користайте з послуг у Кредитовому Союзі!

Тел. EM 3 - 3994

KIEV PRINTERS LTD.,
686 Richmond St. W., Toronto, Ont.

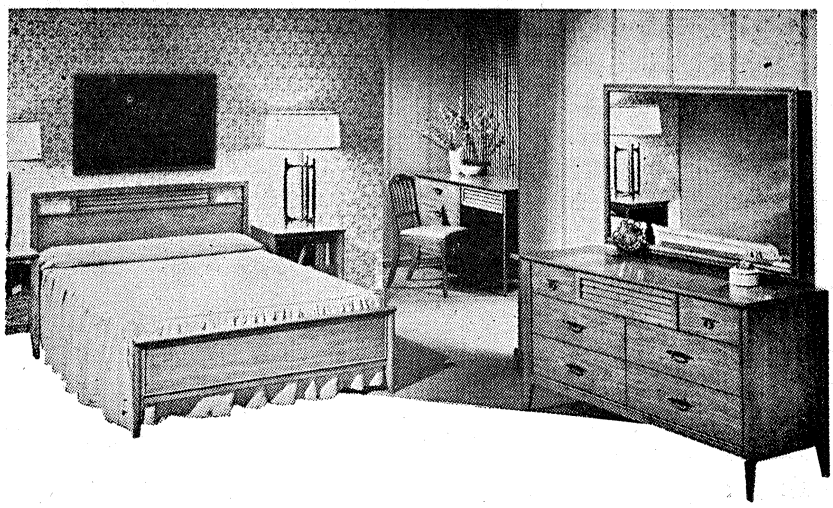

ЧИ ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ ЦЯ СПАЛЬНЯ?

Це не єдиний зразок, який ми можемо Вам показати! Наша фірма розміщена у двох великих крамницях, пропонує справді небувалий вибір хатнього устаткування, кухонь, телевізорів, холодильників, радіо-апаратів, фортепіянів та різних музичних інструментів.

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St. W. — Toronto, Ontario
Phone: EM 3-9637

Довголітній досвід, швидка й солідна обслуга

J. BOYKO
Real Estate Ltd.

ЦЕ ТАЄМНИЦЯ УСПІХУ НАШОГО ПІДПРИЄМСТВА

Toronto 3, Ont.

383 RONCESVALLES AVE. — TEL.: LE 4-8821

795 QUEEN ST. W. — TEL.: EM 4-5481

Хочете купити чи продати будинок, готель, апартамент, крамницю, фарму чи іншу нерухомість або дістати позику — звертайтесь з довір'ям до нашої фірми.